

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

József-körút 18.

Főszerkesztő:

VÉSEI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:

BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:

A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).

Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Apponyi szózata.

Budapest, szeptember 23.

Hangjában nemes, színvonalára nézve előkelő és tartalomra mindenképp megnyugtató volt gróf Apponyi Albertnek jászberényi beszámolója. Lovagiasan és okosan szólott ez a beszéd a nemzet közvéleményéhez. A multak felett tapintatosan és önrészesen suhant el, lojális módon méltatta a jelent, s elragadó tendenciával vont a jövő perspektíváját. Ragyogóbb szónoklatot ennél akárhányszor mondott már Apponyi, de mélyebbet, gazabab s bölcsébbet talán még soha.

Hogy a nagyváradi nyilatkozatot nyomán követő jászberényi beszédben a szabadelvű pártnak valamelyes belső meghasonlása fog megnyilatkozni, némelyek kárörvendve remélték ezt, mások pedig aggodalmasan tartották tőle. Nos, e várakozásnak épp az ellenkezője következett be. Apponyi és Tisza nemcsak hogy szemközt nem kerültek egymással, hanem okoskodásuk minden döntő kérdésre nézve egyazon vonalon halad. Apponyi is hadat izen azoknak a gazdaságpolitikai irányzatoknak, amelyek az osztályharc felé tendálnak; Tisza Kálmán is ugyanezt tette. Apponyi is küzdeni kíván kérelhetetlenül minden felekezeti egyoldalúság ellen, bármely oldalról is tolná fel magát; Tisza is ugyanezt mondotta. Apponyi is a szabadelvű párt egységeért tört lánzdását, mint Nagyváradon Tisza Kálmán. És végül Apponyi is épp úgy hangsúlyozta mint Tisza Kálmán, hogy a magyar nemzet politikájának nemcsak a hagyományoknál fogva, de az aktuális politikai feladatok természeténél fogva is szélségséggel liberálisnak kell lennie.

Ime, a többség elvi homogeneitása domborult ki örvendetes módon a jászberényi szózatban. Fenntartva magunknak, hogy e

nagyjelentőségű nyilatkozat méltatására legközelebb még visszatérjünk, közzéteszjük a következőkben az Apponyi beszámolójáról szóló távirati tudósításunkat.

Jászberény, szeptember 23.

Talán még sohasem volt olyan fényes napja Apponyi Albert grófnak Jászberényben, mint a mai, a mikor Jászberény képviselője 25–30 országgyűlési képviselővel és egy nagy újságírói gárdával a Jász-ság löhényen megjelent, ahol egy több évtizeden át kipróbált nép páratlan lelkesedése fogadta. Apponyi Albert grótot utjában Budapestről a következők kísérték: Szentiványi Árpád, Leidenfrost László, Hock János, László Mihály, Jajcs József, Ivánka Oszkár, Bernáth Béla, Makfalvy Géza, Bolgár Ferenc, Sággy Gyula, Wittmann János, Mihályi Péter, Ragályi Lajos, Frey Ferenc, Szentiványi Gyula, Osztrulcsy Miklós, Vársárhelyi László és Márkus József országgyűlési képviselők, Scitovszky János volt nógrádi alispán, Bernáth Dezső, Kovács Gyula, Csarada János egyetemi tanárok, Günther Béla, Gaál Jenő stb.

Hatvanban díszes küldöttség várta Apponyi Albertet, és Barna Mihály gimnáziumi igazgató és Ács Gábor ipartestületi elnök üdvözölte. A jászberényi pályaudvarnál a választók ezrei zászlókkal, zenével s lelkes éljenzéssel fogadták képviselőjüket. Czigan János helyettes polgármester üdvözölte Apponyit, mire a vendégsereg a több száz kocsiból álló menet élén, díszes négyes fogatokon bevonult a városba. Az uton több diadalkapun ment keresztül a menet, melyek egyikének homlokzatán a szavak voltak olvashatók: — Párisi diadalod a nemzet dicsőségére!

Mozsárdurrogás s a nép éljenzése közt érkezett meg Apponyi és kísérete Kontz Menyhért prépost-plébános vendégszerető házához, ahol gazdag reggeli várta a vendégeket.

Tizenegy óraker lépett gróf Apponyi Albert a piac-téren zöld galyakból font sátor előtt a szónoki emelvényre, amely körül Jászberény apraja-nagyja, asszonya és férfja összesereglett, hogy meghallgassa a város képviselőjének beszámoló beszédét. A nagyrédekü beszámoló egész beszéd terjedelmében így hangzik:

rébe, lelkébe és — ő szerette Nerot s ha ez ma visszatért volna hozzám, úgy nyújtotta volna utána a kezét, mint a boldogság után.

Tekintve azt, hogy Lygiának a fiatal, szép Viničius szeretőjévé kellett lennie, — ha csak nem akarta magát és nevelőszüleit veszélybe sodorni — Acte előtt egyszerűen megfoghatatlan volt a leány habozása.

— Itt sem fenyeget kevesebb veszély, mint Viničiusnál — mondá kis szünet után.

Igazat mondott és nem tünt föl neki, hogy evvel tulajdonképpen azt mondta: — Nyugodj meg a sorsodban, és légy Viničius szeretője. De már a pusztá emlékezés az ifjúnak parázként égő szeméire és mohó esőkjaira a szegény pirjával borította el Lygia arcát.

— Soha! — kiáltá hevesen. Itt sem maradok és Viničiushoz sem megyek, — soha!

Actét ez a szenvedélyes kitörés meglepte.

— Hát annyira gyűlölöd Viničius? — kérde.

Nem kapott választ a kérdésre; e helyett Lygia újból könnyekben tört ki. Ursus nehezen lélegzett és öklöbe szorította hatalmas kezeit, mert a kutya hűségével szerette az ő királykisasszonyát, s könnyeinek látását nem bírta elviselni. Legjobb a terembe szeretett volna rohanni, hogy megfojtja Viničius, és esetleg a császárt is, de nem akarta urnőjét egy percre sem egyedül hagyni és avval sem volt egészen tisztában, vajjon a Keresztrefeszített hiveinek szabad-e ilyesmit elkövetni.

Acte magához ölelé Lygiát és még egyszer kérde:

— Tehát nagyon gyűlölöd?

— Nem, — mondá Lygia — nem gyűlölhetem őt, mert én keresztény nő vagyok.

— Azt tudom, Lygia! — szólá Acte. — És Pál leveleiből tudom, hogy a bűntől jobban kell félnünk, mint a haláltól, de én már régóta vagyok ebben a házban és tudom, hogy a császár haragja mit jelent. Nem! Lehetetlen innen me-

(Apponyi önmagáról.)

Először jelenek meg önök előtt, mint a szabadelvű párt tagja, mint a kormány támogatóinak egyike. De nagy tévedés volna azt hinni hogy ez a változás pártállásom tornájában egyszerűen változás politikám lényegében. Ez nem jelent mást, mint azt, hogy ugyanazokat a politikai célokat, amelyekért két évtizeden át az ellenzéken küzdöttem, most a kormány támogatásával biztosabban remélem elérni, mert a Széli kormány programja azokkal lényegükben megegyezik: megegyezik nem csupán a közjogi és alkotmányos feltevések szigorúságában és a belügyi reformok irányá tekintetében, de a kormányzati szellemre vonatkozólag is. Ilyen körülmények közt a közügy érdeke parancsolta, hogy lemondjak az ellenzéki pártállásról s azzal együtt arról a díszes vezéri szerepről is, melyet a volt nemzeti párt bizalma reám ruházott és melyet utolsó lehetetlenig politikai pályám legnagyobb büszkeségének fogok tekinteni.

De nem mondhattam és nem mondtam le a közéletben való részvétről. És e tekintetben ne vezesse önöket félre az a körülmény, hogy az utolsó időben nem léptem előtérbe, mikor ezt a közügynek semmi-tele érdeke nem parancsolta sőt mikor feltűnőbb szereplésem talán félreértésekre adhatott volna alkalmat. Ne vezesse félre az sem, hogy ezekben a hónapokban leginkább nagy nemzetközi érdekeknek, az emberiség ideális törekvéseinek szolgálatában működtem. Hisz akkor sem feledkeztem meg hazámról, midőn ezen a téren mozogtam. Igens résztvettem a magyar közélet számomra kitűnőkével együtt azokban a nemes és most már egészen gyakorlatias irányba terelt törekvésekben melyek a nemzetközi viszályok békés elintézésének módját akarják megállapítani és ezzel a művelt nemzetek testvérségét előmozdítani. Résztvettem a világ összes népképviselőiből alakult úgynevezett interparlamentáris békésültség munkalátában, sőt az én kezdeményezésemre indult meg a sajtónak szervezkedése hasonló célból, melyben a magyar sajtó örök dicsőségére legyen mondva, előjárta és így a vezérletet magához ragadta. Mindezekben talán nem utolsó szerepet játszottam, teljes hittel az ügy iránt azzal a meggyőződéssel, hogy — ha nem is éri el a mi nemzetünk az örök béke ideálját, de célszerű intézmények megalkotásával és a közvélemény megfelelő közreműködésével mindinkább csökkenthetjük a háborúk számát és idővel közelebb juthatunk a katonai terhek apasztásához is. Tettem mint ember, aki az összes emberiség közös érdekei iránt melegen ér és az emberi szenvedések apasztását oly ólának tekinti, melyért fáradni nem csak kötelesség, de egyszerűen benső lelki szükség; de tettem mint hazafi is, először azért, mert a jobban biztosított béke áldásai nemzetünknek is javára válnak, azután pedig azért, mert

nekünlőtök. Csak egy utja van a menekülésnek — kérleld meg Viničius, hogy könyöröljön rajtad, és vezessen vissza családodhoz!

De Lygia térdreerogott, hogy mászhöz könyörögjön. Ursus melléje térdelt és úgy imádkoztak a császári palotában a hajnal első pirkadásánál.

Acte most látott először ilyen imát és nem tudta szemeit levenni Lygiáról, aki úgy tekintett fel az égbe, mintha onnan várná a megmentését. A reggeli fény éppen sötét hajára, hófehér peplumára esett és ott tükröződött szemében; — így a fénytől körülfogva, olyan volt a leány, mint egy égi tünemény.

A halvány arcából, a nyitott ajkából, az égbe emelt szemek és kezeiből földöntúli gyönyör sugárzott. Acte bámulattal szemléte az imádkozókat. Még az imént azt hitte, hogy Lygia számára nincs mentesség; most azonban hinni kezdte, hogy valami rendkívüli dolognak kell történnie, mely hirtelenül segítséget hoz, mely oly hatalmas leend, hogy vele szemben még a császár is tehetetlen lesz; talán valamely szárnyas égi sereg, mely leszáll az egekből, hogy megoltalmazza a leányt; — vagy talán maga a nap küldi a sugarait, hogy a magasba emelje Lygiát. Sok esodáról hallott már, melyek állítólag megtörténtek a keresztények között és most, amikor imádkozni látta Lygiát, erősen hitte valóságukat.

Végre reménysugárzó arecal kelt fel a leány és Ursus is, aki a pad mellé kuporodva várta urnője szavait.

Lygia szeméi elhomályosultak és két nehéz könnyesepp gördült végig a két orcáján.

— Isten áldja Pomponiát és Aulust! — mondá. — En nem fogom romlásukat okozni, tehát nem is fogom őket soha többé látni.

(Folytatása következik.)

REGÉNY.

QUO VADIS?

(24)

— REGÉNY —

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK

Elvegylhettek volna a tömegben és egyenesen hazamehettek volna. Különbön pedig mit törődött ő mindezzel! A királyleány parancsának teljesülnie kellett. Hiszen azért volt ő itt.

Es Lygia ismételte:

— Igen Ursus, menjünk!

Azonban Acte mindkettőjük helyett gondolkozott. Meg volt tiltva az imperátor házából megszökni és aki tette, az ő felségét sértette meg. Kimenni, azt még csak megtehették, de már este egy centurio kézbesítette Aulus halálüzenetét és visszahurcolná Lygiát a császári palotába s ezután nem volna többé mentesség számára. Abban a pillanatban, amikor Aulus és Pomponia házukba fogadják őt, pecsétet ütöttek a halálüzenetükre.

Lygia erőltlenül ejtette le a karjait. Csak a saját, vagy nevelőszülei romlása közt választhatott. Csak valamely csoda menthette ki a tátongó örvényből. Valamely csoda és isteni hatalma!

— Acte — szóló kétségbeesetten — hallottad, mit mondott nekem Viničius? Hogy a császár engem neki ajánlékozott és hogy még ma értem küldi rabszolgát.

— Hallottam — válaszolt Acte. Lygia kétségbeesése nem talált visszhangra az ő keblében. Ő maga is Nero szeretője volt és szíve — bármennyire is jó volt — nem tudta megérezni az ilyen viszony szegénytelen voltát. Mint volt rabszolganőnek, a szolgaság törvénye átment a vé-

közjogi de azon erkölcsi egysége is, amely a közjogi egységnek tartalmazza, melybe minden erőtevényezőnek bele kell ovdadnia és melynek föltételeit világosan megjelöljük az alkotmányunkba letett szabadsági és jogegyenlőségi elvek és a mások hasonló jogára való tekintet. Az a politika, amely nyugodt következetességgel és szigorú részrehajlatlansággal fogantatja ezt az irányelvet az állami tevékenységben és viszi be ezt a tudatot a társadalom minden tényezőjébe, a nemzet minden rétegének életébe, egyik táborban sem fog tetszeni a tulajdonkörüli hazafiakat minden táborból és mert rövid időn belül bizonyos, hogy semmi jogos érdek nem sért, semmi üdvös törekvésnek útját nem állja, a túlzások terjedésének legjobb ellenszere lesz. Mert mindig és mindenütt a jogosult kívánságok teljesítése adott legfőbb erőt jogosulatlan követelések visszautasítására.

(Fellekezeti surlódások, gazdasági érdekharcok.)

Ezen az uton haladva fogjuk lecsendesíteni a fellekezeti surlódásokat, a gazdasági érdekharcokat, az osztrák ellentéteket. Biztosítani fogjuk egyháznaknak törvénybe ígrott jogainak sértetlenségét és azon törekvések szabadságát, melyek hiteltek buzgósgának fokozására vonatkoznak, támogatni fogjuk őket a nemzeti kultur-munkájokban és azon igényeikben, melyek alkotmányunk alapelveivel egyeznek, sőt azokból folynak, minők a katolikus autonómia létesítése, a protestáns egyházak anyagi sorsának javítása: de nem paktánunk olyan irányzatokkal, amelyek ez alapelvekkel vagy egyáltalán az állam jogaival ellentétben állanak, melyeknek rugója uralomvágy, mesterséges túlsúlyra törekvés, *burkolt politikai cél, gyűlölködés vagy irigykedés; ezeket egyforma határozottsággal utasítjuk vissza bármely fellekezeti, vagy akár fellekezeti nélküli táborból eredjenek.* Ekképp biztosítjuk nemzetünknek a vallásos hitben és az azt megtestesítő egyházi életben rejlő pótolhatatlan erkölcsi és kulturális erőt és egyszerűségi elvárásait, a rossz értelemben vett fellekezésséggel, annak, amely békét bont és a nemzeti szolidaritást veszélyezteti, összes gyűlölközéseit: mert ahol igazi sérelem nincs, ott a mesterséges agitáció hamar elveszti talaját. Egyenletes védelemben és támogatásban fogjuk részesíteni a nemzeti teremtés minden ágát, azt a földművelést, mely gazdasági életünk gerincébe, azt az ipart, mely fejlődésének reménye és azt a kereskedelmet, melynek nemzeti és reális voltától függ egy hazai mezőgazdaságnak, mint a hazai iparnak biztos boldogulása. Ezeknek szolidaritását, egymásra utaltságát, amely mindegyikük szemponatjából is többlet nyom a latban, mint a köztük fölmerülő részleges érdekellettel, mindenkor szem előtt fogjuk tartani. De nem engedjük sem a szabadelvűséggel, sem a hasznos gazdasági tevékenység egyik ágával sem azonosítani azokat a gazdasági visszaéléseket, melyek a becsületes munkát eredménytől megfosztják és gazdasági életünk jó hírét veszélyeztetik. Ezek ellen is megvédjük a nemzeti munkát az egész vonalon, kellő óvatossággal — nehogy a gyomot irtván a tiszta buzát is kiépjük — minden elfogultság nélkül, de nem tördelve semmi vak lármával. Középszályunk elhelyezkedését a modern életteltelemek közt főleg a nevelés célszerű irányítása által fogjuk megkönyvitni. A szövetkezeti eszme felkarolásával a kis egzisztenciáknak nemcsak gazdasági erejét, de erkölcsi színvonalát és önértékét is fogjuk növelni. El fogjuk lesni az élettel és a bűnös igazságok lármáján keresztül is meghallani a társadalom széles alapját képező osztályok jogos igényeit, és átgondolt szociálpolitikáival fogunk küzdeni a szocializmus ellen.

(Magyar nemzeti politika.)

De ha ekképp a nemzeti egység vezérszempontja mellett kellő méltánálással leszünk társadalmunk természetesen és történeti tagoltsága iránt, legalább is épp annyit figyelmeztetünk fogunk fordítani azokra az intézkedésekre, amelyek az egyént és a honpolgárt ebben az általános minőségében érdeklik. Ama tagolások politikai értéke is leginkább abban áll, hogy az egyén erejét minden irányban fenntartják és növelik; ugyanerre a célra kell gondolkodni mindenütt, ahol az állam akár törvényekben, akár a kormányhatalom gyakorlásában az egyénnel egyenesen érintkezik. És itt főleg a személyes és politikai szabadság biztosítékainak kiépítésére, a politikai jogok szabad gyakorlásának teljesebb biztosítására gondolok közegei, törvényhatóságai és állami ténen egyaránt, amely egyfelől a szabadelvű politikának becsületbeli kötelezése, másfelől egyik legfőbb nemzeti érdekünk. Mert ne feledjük, hogy nálunk az alkotmányunk főképpen népies tényezője az, amely határozottan nemzeti jellegű, hogy tehát nemzeti jövőnk biztonságát ennek a tényezőnek megerősítésében találhatjuk, ezt a megerősítést pedig csak a jogok kiterjesztésében és biztosításában. Ide mutat az 1848-ik évi átalakulás nagy hagyományára, melynek sajnosan elejtett fonatát újból föl kell vennünk. És ha találkoznánk is a felszabadult és megelégedett politikai népelemben veszedelmes jelenségekkel, úgy ezek csak óvatosságra intenek minket a haladásban, nem pedig a haladás mellőzésére; mert e jelenségek összes veszélyei elonyésznek ahhoz a végveszélyhez képest, melyet a nemzet ellenálló erejének gyengülése reánk hozna.

Az a nemzet, mely ekképp szabadelvű intézmények és igazságos kormányzás oltalma alatt, minden egészséges erőt kifejti és egyesíti, mely épp oly szilárd állami önállóságának és erkölcsi vagyonának minden alkotó elemének megvédésében, amely észlelyes helyzete politikai követelményeinek felismerésében, — az a nemzet, mely ilyen nyugodt erőtudattal intézi a maga sorsát és folyton emelkedő tekintélyt viv ki magának az európai népelemben: ez a fontos magyar nemzet vonzó ereje körében meg fogja tartani nem magyar ajkú polgárait is. Oh, én jól tudom, hogy vannak a bűnös

nemzetiségi izgatásnak olyan megnyilvánításai, és — ami fontosabb — olyan készülődései, amelyek ellen a direkt küzdelem nem szüntethet, a kérielhetetlen szigor le nem szerelhet; tudom, hogy a nemzeti egység biztosítása egyenesen e célra irányuló intézkedéseket kíván, de tudom azt is, hogy mindez házbaváló munka azon erkölcsi erőt nélkül, amelyet a minden irányban megóvott nemzeti prestige és az állami intézmények kiogastalan működése, a jog és igazság tekintélye nyújt. Önértékem nem lehet gúggyel, erőt erőszakkal pótolni; ha azt akarjuk, hogy e hazát mindenki tisztelje és szeresse, tegyük olyanná, amely tiszteletet és szeretetet parancsol.

Az elmondottakban jellemzett, minden irányban épp oly határozott, mint kémlelés politikai keresztül-vitele igénybe fogja venni a nemzet összes ép erőinek közreműködését; mert a mennyire megfelel a nemzeti egész — és az abba illeszkedő minden tényező jogos érdekeinek, épp oly merev ellentétben áll mind azokkal a jogosulatlan törekvésekkel, amelyek tudva vagy nem tudva mások rovására akarnak hatalmaskodni, gazdagodni, rokon- és ellenszenvet érvényesíteni, egyéni és egyéb szűkebb körű érdekeket a nemzeti közérdek főbe helyezni vagy ennek ignorálásával kielégíteni, az állammal vagy dacolni vagy éppenséggel azt a maguk számára lefoglálni és kibaszni. Mindezek a beteges irányzatok — mi tagadja benne — az utolsó időkből nagyon megerősödtek, számuk légió, külön-külön és együttvége nagy erőt képviselnek, és különböző hamis jelzések alatt a jóhiszemű közvéleményben is képek hullámzásokat előidéznék; teszik is — fogják is tenni.

(Kormány és pártja.)

Rendkívüli erő kívánatik e nehézségek legyőzéséhez, politikánkban mind e káros befolyásoktól való emancipációjához, és bármennyire bizzunk magának a gondolatnak győzelmes erejében, tudjuk azt is, hogy éppen erős gondolatok teszik próbára képviselőik erejét. Nagy szellemi és jellemző kell tehát politikánk vezetőinek, hogy az összetett probléma minden részletét helyesen megoldják és az összes részleteket organikus egységgel feldolgozzák, hogy sem egyéni előszereteteik, sem az előbb említett hullámzások őket meg ne tántorítsák. Nagy erő kell annak a pártnak, amely ezt a politikát támogatni hivatva van: s ez az erő nem annyira a számtól függ, mint inkább attól, hogy a párt minden tagja a nagy feladatnak és az azt felkaroló kormányprogram szellemétől és a feladat iránti odaadástól át legyen hatva; hogy a párt és a pártot vezető kormány közt teljes bizalom uralkodjék, — nem a vakon követésnek, de a folytonos szellemi érintkezésnek és az önműl meggyőződésen alapuló harmóniájának bízalma; hogy *lappangó ellenáramlatok meg ne társassanak, hanem hogy az ellenkező irányzatok oda tereljenek, ahol érvényesülésüket megkísérteni föltétlen joguk van: az ellenzékre.* De erő kell az ellenzéki pártokhoz való tisztességes viszonyban is, mely a külső eszközök tisztaságán, a parlament vezetésének lojalitásán s egymással megbecsülésén alapulva, az ellenzéknek lehetővé teszi fontos feladata hatályos és nyugodt teljesítését és kizárja a politikai harcok elajulását. Főleg azonban arra az erőre van szükség, mely a nemzetűl nyerendó megbízás kiogastalan jogszerűségén és őszinteségén alapul, ez pedig föltételezi a közvélemény felvilágosítását, egészséges hajlamainak fölbresztését, erejének rekonstrukcióját.

Hogy mindezen erőtevényezőnek összegyűjtését lehetővé tegyük, ezért léptünk be mi volt nemzeti pártiak a szabadelvű pártba, mielőtt ezt politikai integritásunk és egyéni önértékünk sérelme nélkül tehetjük; és ezért — nem pedig pusztá számbeli növekedésért, melyre valóban nem volt szükség, ezért fogadtuk belépésünket tiszta örömmel a szabadelvű pártunk épp úgy, mint az egész közvéleménynek *talánosság, ezért helyeselték azt választásunk. sőt — saját pillanatnyi pártérdekek ellenére — az ellenzéki pártok összes számba vetető elemei.* Ugyan akkor tértek vissza a szabadelvűpártba azok a külön férfiak is, akiket az elmúlt érának utolsó kísérletei kizártak a kilépésre és akik e párt erkölcsi erejének nélkülözhetetlen tényezői a jövőben épp úgy, amint azok voltak a múltban.

(Vállvetett munkával.)

Mikor ekképp a legkorrektebb felfogás, a legtisztább szándékok és kiváló képességek kerültek az ügyek élére viágosan körülírt célokkal és mikor az erők imponáló mennyisége sorakozott azok támogatására azzal a jóhiszemű elhatározással, hogy *jelede a múltak ellentétét és keserűségét, a netán még fennálló ellentéteket kölcsönös nyitással kiegyenlítve,* csupán a nagy célért lekesedve vállvetett munkával építsék meg a szebb jövőt és mikor az ellenzékben a legrokonszenvesebb hangulat uralkodott, amely elvi ellentétet mellett egyáltalán várható: akkor megnyugvással el lehetett mondanunk, hogy a nagy mű keresztülviteléhez a szükséges erőtevényezők és a sikernek összes föltételei részint már megvannak, részint minden nehézség nélkül megszereshetők.

Országos szerencsésétség volna tehát, ha a hazának e nagy és ritka alkalma nem teremné meg mindazt az eredményt, amelynek lehetőségei benne rejtenek ha kimerülne nyugalmas parlamentai állapotoknak vagy akár egyes üdvös intézkedések és reármok létesítésében, és nem hozná létre egész közéttünk maradó irányítását magasabb, nemesebb ideálok felé. Az a hatalmas alakulás, melynek létesítéséhez nagy erőlködés mindenki bizonyos erkölcsi áldozatokkal járult, éppen ezért azzal az élet-törvénynevei született, hogy képes ugyan a legnagyobb viharokkal dacolni, de egyet nem bír el: az erőtlenyűsége; és amilyen fényes volt

a remény, amelylyel biztatott, épp olyan keserű és következményében kiszámíthatatlan volna a kiábrándulás, ha e remény nem teljesülne. Kivételes felelősség terhét viseljük tehát mindnyájan, de az ut meg van jelölve abban a kormányelnöki programnyilatkozatban, amely egyesteni tudta azokat, akiket a múlt elválasztott. Ezen az uton kell haladnunk minden kétséget kizáró eréllyel és határozottsággal, kerülve a habozásnak még látszatát is; ennek a nyilatkozatnak szellemét kell belevinnünk a közélet minden mozzanatába, a közmunkázat minden közegének működésébe; így győzelemre viszzük — talán nem önmagunkat — de mindenesetre a nemzetet: és ez legyen mindnyájunk egyedüli célja.

A hatalmas beszéd minden részletét zúgó éljenzéssel és tapssal üdvözölte a hallgatóság s végül lekészen megőjezte Apponyit.

A banket.

A beszámoló beszéd befejeztével a vendégek a jászberényi Kaszinóba mentek, miután megelőzőleg Apponyit a jászberényi bölgyek küldöttségének üdvözölte és díszes csokrot nyújtott át neki felesége számára.

Egy órák vette kezdetét a Lehe-szálló nagytérmeben a négy-öt száz főre terített lakoma.

Az első leköszöntőt gróf Apponyi Albert mondta a királynak, az önérték lojaltságról mondván néhány remek mondatot. Azután Bathó János mondott pohárköszöntőt Apponyira, annak a meggyőződésének adván kifejezést, hogy amíg a Gondviselés életet ad neki, addig a jászberényiek képviselői marad. Barna Mihály főgimnigazgató Széll Kálmán miniszterelnököt köszöntötte fel, folytonos éljenzés mellett beszélve annak a férfúnak multjáról, aki gondviselés szerűen előadott a legkritikusabb pillanaton s akinek megbízható politikai jellege egy szebb jövőnek reményét táplálja az emberekben. Indítványára nagy lelkesedéssel a következő táviratot küldték a Széll Kálmán miniszterelnöknek:

Széll Kálmán miniszterelnök ur! O xceller cíájának Budapestben. — A jászberényi választókerület bizalommal volt Excellenciát iránt már akkor, midőn kormányelnöki programjában államennartó nagy elveit, köztük a nemzeti eszméket és a tiszta szabadelvűséghez való ragaszkodását, amely nélkül kormányunk nem lehet hazánkban létjogosultsága, kifejtette. Bizalmunk erősült, midőn a nemzeti párt, böles vezérével, gróf Apponyi Alberttel együtt az új rendszer támogatására Excellenciához csatlakozott. Bizalmunkat megújítottotta ma országos képviselőnk beszámoló beszédevel, amely alkalomból a hűség, ragaszkodás és mély tisztelet érzetével üdvözöljük Excellenciát.

Gróf Apponyi Albert emelkedett föl most ujra. A korona után a másik alkotmányos tényezőről, a népről óhaj megemlékezni.

Rendületlen hive, ugymond, a nép érvényesülésének a közügyekben. Eitől a hitől nem tántorítja el őt sok szomorú tapasztalat melyet az alkotmány népies elemének keletkezése körül világszerűt és nálunk is tettek. Avagy csak jogaikkal visszaélő vagy hejytelenül élő népekről tud a történelem? Azon husz év óta, amióta szerencsés Jászberényi képviselő lehetni, minden egyéni tapasztalása ugyanarra az utra vezet, amelyre egyéni gondolkodása vezette. Előtte azt a köteléket, mely őt Jászberény városához fűzi, éppen az teszi oly becsessé, hogy annak tisztaságához a köteléknek még árnyéka sem fér. „Avagy — így folytatja, bírok-e én vagy valamelyik barátom itt csak egy talpalatnyi földdel is? Köszönhetem-e mandátumomat bármiféle oly befolyásnak, amelynek jelszava alatt a személy népre akkor nyomás szokott gyakoroltni? Az a kötelék, amely önköt hozzám és engemet önközöz fűzi, tisztán és kizárólag a meggyőződésnek és a hazafii érzésnek közössége. *Fogy láttam-e valaha, valamely választópolgár husz év alatt négy vagy öt választás alatt egyelleneg filléremet, amely kortecölökre szolgált? Ellenkezőleg, aki ő érte küzdött, annak ezért csak üdvözében volt része.* Meghatatnám mond köszönetet választóinak, hogy a népgyokoknak ócsarlóval és azok esetleges befolyásaival szemben megacélozták keblét, megerősítették szívét, hogy minden gonosz látszat dacára is megmaradhasson a népszabadság hű bajnok. Gyönyörű hasonlattal zárja szavát. Aki a bányánál csak a nyílás körül felgyűlített port, iszapot és sarat nézi, annak talán elmegy a kedve a bányától; de a ki elég állhatatos arra, hogy leszálljon a föld mélyére, az onnan elhozza a tiszta szinaranyat. Nos, a jászberényiek az ő számára még a bejárat is tisztán tartották és így sikerült neki felszínre hozni az igaz, megghamisítatlan magyar becsületességnek és önzertességnek szinaranyát, hogy tehetsége szerint kamatoztassa a nemzetnek. A jászberényiekre emeli poharát, (Élénk éljenzés.)

Hock János: A gonviselés kezét látja abban, hogy Apponyi mindaddig a hatalom birtokába nem került. Sokkal magasabb az ő hivatása, végzet sokkal előkelőbb. Ő a hatalom egy önző és anyagias áramlatában szemben csak nehezen tarthatna volna lenn prestigeát. Apponyi türt és szenvedett a nemzetért és ilyen szenvedés után jön a megdicsőítés amely többet ér minden hatalomnál. „Az mondják, hogy Jászberényi kinose, Lehel kürtje, mikor megfűjták, dicsőséget jelentett a magyar nemzetre, halált az ellenségre. De ki volt az a legutolsó halott, erről most nem beszélnek, mert én most nem tetemti jöttem. Hiszem azonban, hogy Lehel kürtje Jászberényben a halált fogja továbbra is hirdetni mindazoknak, akik saját nemzetüknek dicsvágyból, vagy silány önzötől ellenségei lesznek, de a diadalt hirdeti mindazoknak, akik az evangélium szerint akarják kormányozni nemzetüket igazságban

és szeretetben. Jászberény derék népére emeli pohárát. (Hosszas élénk eljenzés és taps.)

Hock elköszöntője után Szentiványi Árpád emelkedett fel szólásra és körülbelül a következőket mondta:

A politikai gépezetnek két szellentője nyílt ki és szólalt meg a napokban. Az egyik Nagyváradon, a másik Jászberényben. Nagyváradon hallgattuk a régi nótát: a pártegység fenntartását és a régi éra felújításának kívánását. A másik szívet-leket emelő beszámoló beszédében nyilvánult meg a megértésük belőle, hogy az új éra felépítéséért léptünk be a pártba, amely a miniszterelnöknek jog, törvény és igazság szellemében való kormányzásából önként következik. Elkísérték barátai Nagyváradra is a szónokot, eljöttünk mi is Jászberénybe, vezérünk kíséretében. Mindkét beszédben nélkülözöm azon határozott kijelentést, hogy az ott mondottak szerint, ha a régi éra nem lép ismét életbe, akkor levonatik a politikai konzekvencia. A ma hallott beszédben is, bár a sorok közt kiolvasható — szerettem volna határozottabban körvonalozva hallani azt, hogy ha az éra ki nem vehető, mi is levonjuk a konzekvenciát. En tisztelem, szeretem, de mondhatom, szeretiük mindnyájan a kormányelnököt, pártolom és támogatom programja alapján, az új éra fejlesztését de ha nem akarják, vagy nem tudják keresztülvinni, én mindenestre levonom a konzekvenciát. Igaz ugyan, hogy a Nagyváradon mondott kívánalmak után nehezebb lenne azt tenni, mert eddig, a míg a közlegény-generális a hatalom körül mindenható, vannak barátai, de ha levonná a konzekvenciát, hányan követnék, nem tudom; holott én mondom, hogy vagyok, aki voltam, de mondhatom azt is, vagyunk, akik voltunk, Apponyi Albert régi vezérünket, aki most is egyik vezérünk, követjük és ezért éltetem, úgy mond, ezáltal is, segítsen jövőt teremteni hazájának. (Lelkes eljenzés és taps.)

Konczek István Darányi földművelési minisztert köszönti fel lelkes szavakkal méltatva érdemeit. Indítványára a lakomáról a következő sürgönyt intézték Darányi földművelési miniszterhez:

„A jászberényi választókörleteknek gróf Apponyi Albert beszámolója alkalmából egybeült választópolgárai a legnagyobb elismeréssel üdvözlők Nagyméltóságodat az ország gazdasági felvirágoztatását célzó irradhatatlan törekvéseierit s ragaszkodásukról és támogatásukról biztosítják.“

Felszólalt Czigan János h. polgármester, Ivánka Zsigmond, Sággy Gyula, Buzáth Béla, Baria Kálmán a sajtóra, Apponyi Albert gróf a jászberényi hölgyekre, Szcitovszky János Kontz Menyhért prépostplébánosra, Günther Antal dr. a sajtó nevében mondott köszönetet az üdvözlésért; Betsely Gyula járásbíró mondta az utolsó pohárküzöntőt.

A lakoma tolyamán felolvasták az üdvözlő táviratokat, ezek közt Hódossy Imre következő táviratát:

— Szívben-lelekben veletek vagyok és veletek éltetem gróf Apponyi Albertet.

BELFÖLD.

Képviselői beszámoló. Szivák Imre országgyűlési képviselő ma tartotta Fehértemplomban beszámoló beszédét. Fejtegetései közt a legérdekesebb passzus az, amelyben azt hangoztatta, hogy a kormánypárt túlnagy és az ilyen párt már magában véve politikai hiba, mert fölfelé gyenge és nem képes nagy alkotásokra.

KÜLFÖLD.

A kínai háború.

Washington, szeptember 23.

A kormány holnap jegyzéket fog közzétenni, amelyben közhírré teszi, hogy az Egyesült Államok csapatát csupán a követség számára szükséges őrségre fogja csökkenteni, amely elegendő a követség biztonságát megőrizni abban az esetben, ha a zavargások újból kitörnének, vagy ha a követnek Tien-cinbe, vagy valamely más alkalmas kikötőhelyre kellene átköltöznie. A kormány nem szándékozik a csapatokat további offenzív hadműveletekre használni, a csapatok tehát nem is fognak a Waldersee parancsnoksága alatt álló németekkel támadólag fellépni. Chaffee csapatainak csökkentésére még nem adtak ki parancsot, de a parancs minden pillanatban várható. Chaffee már utasításokat kapott, hogy miként járjon el, ha megkapja a visszavonulásra a parancsot, akár teljes, akár részleges legyen a visszavonulás.

Washington, szeptember 23.

Mint a tengerészeti hivatal közli, az amerikai szárazföldi haderőt Kínában, ha a körülmények

ezt indokolták teszik, lényegesen csökkenteni fogják, a tengeri haderőt pedig a keletázsiai vizeken időről-időre szaporítják. Az amerikai érdekeknek Kínában és a Fülöpszigeteken való biztosítására az Annapolis, Sieburg, Wilmington és Dorothea ágyunaszádokat, valamint a Kentucky hadihajót egy keletázsiai állomáson, az Albani cirkálóhajót Manillába küldik.

London, szeptember 23.

A Reuter-ügynökség jelenti Pekingből 14-ikéről: Egy orosz gyalogezred múlt éjjel Tien-cinbe ment. A Reuter-ügynökség jelenti Takuból 19-éről: A pastingfui hatóság proklamációt bocsátott ki, mely azt mondja, hogy Li-Hung-Csang mindent rendbe fog hozni. Az idegen hatalmak — úgymond a proklamáció — beszüntették az ellenségeskedéseket és a kínai katonák el fognak bocsáttatni és visszatérnek otthonukba. Az üzeneteket ismét meg kell nyitni. Mindazokat az üzeneteket, melyeket 15 nap mulva forgalmon kívül találnak, be fogják zárni.

Washington, szeptember 23.

A külügyi hivatal közlése az Németország-hoz, Oroszországhoz és Kínához intézett jegyzékeket az Egyesült Államok állásfoglalása tárgyában. A Németország-hoz intézett válasz azt mondja, hogy a büntettek okozóinak megbüntetését lényegesen tartják, hogy a büntettek ismétlődése megakadályoztassék, de azt tartják, hogy semmiféle büntetési intézkedés nem volna oly hatásos, mint az a büntetés, mely magától a császári hatalomtól eredne és csak méltányos, hogy alkalmat adjanak Kínának, hogy ily módon rehabilitálja magát. Az amerikai kormány a büntetést lényegileg oly feltételnek óhajtja tekintetni, mely csak a végleges rendezésnél volna tárgyalandó. Az Oroszországhoz intézett jegyzék kitéjti, hogy az Egyesült-Államoknak jelenleg nincs szándékában a követséget Pekingből áthelyezni. A Kínához intézett válaszban Li-Hung-Csang és Csing herceg elismertetnek meghatalmazottakul és közlik, hogy Conzer amerikai követ felhatalmaztatik, hogy velük érintkezésbe lépjen. A jegyzékek rövidke, a tárgy fontosságához képest. A Németországnak adott válasz gondos a kifejezésekben, mintegy enyhítendő a visszautasítást.

HIREK.

Budapest, szeptember 23.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Szeptember 30-án új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Császka György aranymsóje.** Baján is kegyelettel ünnepelték meg Császka György kalocsai érsek áldozásának 50. évfordulóját. Az aranymise előestéjén félórán át zúgtak a harangok. Pénteken délelőtt ünnepélyes és hálaadó istentisztelet volt a római katolikus plébániatemplomban, melyen a hatóságok, egyesületek és a katonaság is részt vettek. A zenekedvelő Führer C-miséjét, ezenkívül gradualúra betétül Bauer Salve Reginaját, offertoriumra pedig egy Pater noster című teretett adtak elő.

— **A sah Bécsben.** Bécsből táviratozzák: A perzsa sah ma délelőtt végigkocsikázott a Ringen és aztán visszatért a császári palotába. Ugy volt, hogy cserkészni fog a lainni vadaskertben, de e tervéről lemondott, mert a tegnapi látogatások nagyon kifárasztották. Délután a sah kíséretével a Praterbe kocsizott. Hat óra felé Schönbrunnba hajtatott az udvari ebédre, melyen a sahon és ő felségén kívül az uralkodóház több tagja, számos állami és udvari méltóság, a tábornoki kar és a sah kísérete vett részt. A sah ő felsége mellett jobbról ült. A sahtól jobbra Ferenc Ferdinánd és Rainer főherceg, ő felsége mellett balról Ferenc Sálvator és Frigyes főhercegek ülték. Ebéd után a felségek cercelet tartottak.

Muzaffer-ed-Din perzsa sah a fővárosban való időzése alatt megnézi az épülő budai királyi palotát is. A várban most rendkívül nagy erővel foly a munka s buszonötödikére az udvart és az odavezető utvonalat legalább annyira rendbehozzák, hogy a sah kocsin juthasson el a főkapuig. Az uralkodót gróf Apponyi udvarnagy és Ybl várkapitány fogadja és kalauzolja. Előbb a király régi lakosztályába vezetik, majd megmutatják az új épület részben kész, részben készülő helyiségeit, majd az ujonnan berendezett Szent István-kápolnát s végül a királyi palota kertjét.

— **Cimadományozás.** A király Trágy Ferenc pénzügyi számtanácsosnak, saját kérelmére történt nyugalmazása alkalmából, sok évi hű és buzgó szolgálata elismerésül, a pénzügyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

— **Martinez Campos meghalt.** Madridból jelenti egy távirat, hogy Martinez Campos tábornagy ma délelőtt 76 éves korában meghalt.

Az elhunyt a szerencsétlen Spanyolország újabb történetében nagy szerepet játszott s úgy hadvezéri, mint államférfii képességével válságos viszonyok közt szolgált hazáját. Már a karlista háborúban dandárnok volt és 1863-ban a köztársasági kormány royalista érzelmei miatt bezáratta. 1877-ben újból aktiválták és Bilbao ostrománál annyira kitüntette magát, hogy hadtestparancsnoknak léptették elő. Katonái közt oly nagy volt a népszerűsége, hogy még ez év végén államcsínyt követett el, kikáltván Alfonz herceget XII. Alfonz néven Spanyolország királyának. Alfonz király hálás is volt iránta; mert 1876-ban a karlista lázadás leverése után a hadsereg főparancsnokának tette meg. Majd 1877-ben mint Kuba-sziget kormányzója leverte a fölkelést. Hazatérve egyideig Canovas politikáját támogatta, de 1879-ben megbuktatta, azután maga lett a miniszterelnök. Mikor azonban a parlament a kubai reformokat megtagadta, lemondott. Ekkor Sagastával szövetségbe és 1881-ben újra megbuktatta Canovast és Sagasta kabinetjében belügyminiszteri tárcát vállalt. 1886-ban a szenátus elnöke lett s az maradt 1893-ig. Ez évben egy barcelonai csapatszemlén az anarkhisták bombát dobtak eléje, de még kisérte nagyrészt elpusztult, ő maga megmenekült. Ő köztötte Marokkóval a békét. 1895-ben megint őt küldték ki a kubai lázadás leverésére, de a kipróbált katona tehetetlen volt a fölkelőkkel szemben, 1896-ban visszahívták és helyette Weyler tábornokot, a kubai tigrist bízták meg a lázadás leverésével. Martinez Campos újra eloglalta helyét a szenátusban s a Kubáért támadt spanyol-amerikai háboru idején, mint államférfi és mint katona, döntő szerepet vitt. A háboru végzetes kimenetele újabb forradalommal fenyegette a szerencsétlen országot és Martinez Campost szemelték ki diktátornak és a rend helyreállítójának. De erre nem volt szükség és Martinez Campos a válságos időben, mint a régenskirályné tanácsadója működött mindmostanáig, amikor az utolsó ostromállapotot is megszüntették.

— **Merénylet Athénben.** Athénből táviratozzák, hogy ott ma valaki merényletet kísérelt meg Konstantin nagyherceg ellen. A nagyherceg György herceg kréai kormányzó előbe kiment a pályaudvarra. Mikor a herceg a pályaudvarról a királyi palotába hajtatott, egy volt tiszt Konstantin nagyherceg kocsija elé állt és megragadta a lovak gyeplyéit. Azonnal letartóztatták. Ugy látszik, merényletet akart elkövetni, mert egy revolvert találtak nála. A félhivatalos távirat szerint a rejtélyes ember zavart elméjű.

— **Taafe grófnő regénye.** A félhivatalos Budapesti Tudósító írja: Több lapban közlemények jelentek meg, amelyek összeköttetésbe hozták Mattencioit bárónét, született Taafe Helén grófnő ügyét és állítólagos házasságát Hohenberg hercegnővel, azt állítván, hogy Hohenberg hercegnek ezt a házasságot illetőleg helyesleg buzditó nyilatkozatot tett. Legilletékesebb helyre fel vagyunk hatalmazva annak a kijelentésére, hogy ebből egy szó sem igaz. Hohenberg hercegnek ilyen nyilatkozatot nem tett és a Taafe grófi családdal a hercegnő a legtávolabbi összeköttetésben sincs.

— **Uj pénzügyigazgató.** A király a pénzügyminiszter előterjesztésére Weinhardt Gusztáv pénzügyi titkár és fumei pénzügyigazgató helyettesét a rendszeresített illetményekkel pénzügyi tanácsossá és fumei pénzügyigazgatóvá nevezte ki.

— **A szociáldemokraták a néppárt ellen.** A szociáldemokrata munkáspárt ma délután egy dohányutcai vendéglőben gyűlést tartott, amely a néppárt agitációja ellen foglalt állást. Klárik Ferenc szólalt fel elsőnek, amiatt panaszkodva, hogy Magyarországon a jogegyenlőséget nagyon különböző mértékkel mérik. Mert szerinte a néppártnak szabad országszerte agitálnia, szabad pártelőokra pénzeket gyűjtenie, ellenben a szociáldemokrata párt a jog, törvény és igazság korszakában ugyanazoknak az üldözéseknek van kitéve, mint megelőzőleg a nyers erőszak napjaiban. Grossmann Miksa a kormányt és időképpen a kormányelnököt támadta olyan modorban, hogy Tóth rendőrkapitány több ízben rendre is utasította. Végül Pelzider Ágoston beszélt s bejelentette, hogy a szociáldemokrata párt országszerte fölveszi a harcot a néppárti agitációkkal szemben és harca kel a kormánypárttal is.

— **A párisi kitüntetések.** A hivatalos lap mai száma közli a párisi kiállításon kitüntetett magyar kiállítók hiteles jegyzékét.

— **Kardpárba.** A miskolci kereskedelmi kongresszus alkalmából egyik esti lapban heves támadás jelent meg Zerkovits Emil, a kereskedelmi alkalmazottak országos egyesületének elnöke ellen. Zerkovits provokálta a kérdéssé cikk szerzőjét, Kreutzer Jenő bankhivatalnokot, s az ügy ma délelőtt nyert lovagias elintézt a Fodor-féle vívótérben. Kreutzer részéről dr. Planer és Keszthelyi Ernő, Zerkovits részéről Lukács Emil és Gross Andor segítettek. Mindjárt az első összecsapásnál Kreutzer kisebb sérülést szenvedett az arcán, mire a párvialdalt beszüntették.

— **Hány éves a milói Vénusz?** Hogy hány éves a világ e legpompásabb asszonya, azt csak a napokban sikerült megállapítani a tudósoknak. A milói Vénuszról eddig az a nézet járta, hogy körülbelül száz évvel Krisztus születése előtt került ki mesterének vésője alól. Ezt a nézetet vallotta a híres *Furtwängler* is. Most azonban Héron de *Villefosse* francia tudós kétséget kizárólag bebizonyította, hogy ez a remek márványasszony legalább kétszáz esztendővel idősebb, mint ahogy eddig hitték. *Villefosse* felfedezte azt a márványtalapzatot, amelyen egykor a milói Vénusz állott. A talapzathoz tartozó herma világosan bizonyítja, hogy a szobrot is Theodoridas ajánlotta fel az istennőnek, ez az ember pedig Krisztus előtt 380 körül élt. A milói Vénusz ezek után pontosan 182 éves.

— **Kínosok a tenger fenekén.** Évről-évre halunk hirt hajtás-szerecséltenségekről és eltekintve attól, hogy hány szerencsétlen ember lelt sirját a hullámok közt, természetesen azok a nagyrészt tárgyak is veszendőbe mennek, amelyekkel a hajó meg volt rakodva. Néha-néha sikerül ilyen elsüllyedt hajót kiemelni a tenger mélyéből. Cseszmé mellett az égei tengeren, Khiosz sziget átellenében 1770-ben véres tengeri csatát vívott az orosz és a török flotta. Elsüllyedt itt két orosz admirális-hajó s erre felelelően az oroszok az összes török hadihajókat elsüllyesztették. Most nemrégiben a török kormány az ügyeskedő híres görög buvárok által kutatást eszközöltetett Cseszme mellett a tengerfenéken és pedig lényes eredménnyel. Ott, ahol az orosz admirális-hajó elsüllyedt el, egy *tizenkétzer* aranyat tartalmazó ládát találtak a buvárok, ezenkívül pedig nagyon sok ezüstöt, drágaságot, valamint igen sok lőszereszközt. A török kormány most elhatározta, hogy azokat a helyeket is felkutatja, ahol a török hadihajók süllyedtek el.

— **Választások a műgyegetemen.** A központi tudománygyegetemen lezajlottak a választási munkák. Most a kir. József-műgyegetem ifjusági szervezők és készül az e hónap 29-én megrendendő önkormányzati választásra. A műgyegetemnek az a része, amely a nemzeti pártiakkal rokonszenvez, holnap bontja ki lobogóját. Előkegyelme *Melzer* Elemér, aki holnap délután 6 órakor tartja programbeszédét.

— **Az örökös és a Papp családban.** *Papp* Béla családiáról érdekes adatokat közöl a család egyik távoli rokona. A szatmári végtárgyalás alkalmával a védő iparkodott bebizonyítani, hogy *Papp* Béla családjában milyen rendellenességek fordultak elő s hogy a vádított e rendellenességek hatása alatt állt terhelte ember. Az örökösök elémelteték kedvelők legombolyíthatják az alábbi adatokból a gyilkosságig süllyedő ember természetrajzát.

A távoli rokon így adja elő a család krónikáját: Legközelebbi ősei a most élő *Papp* családnak két fivér: *Papp* György és *Papp* István. *Furzi* *Papp* György Szatmármegye tisztí ügyésze volt; neje vasadi Vasadi Franciska. Házasságukból négy fiúgyermek született: *Károly*, *Gusztáv*, *Elemér* és *Gyula*. *Károly* hamar nősült. *Gyenge* *Emmát* vette el feleségül. Egyetlen fiú, *Zoltán*, az elzülött *Papp* *Zoltán*, aki unokaöccsét a gyilkosság színhelyére csapta. Apjától különben is vérbajt örökölt. *Gusztáv*, a másik fiú, gyógyszerész volt, de olyan izákos, hogy férjkorá kezdetén megosztották őt a gyógyszerári jogtól. *Delirium* tremensben halt meg harminc éves korában. Gyermek nemese. *Elemér*, a harmadik fiú, szintén korán nősült. Ezt is nagyotko iszákoságból keletkezett *delirium* tremens ölte meg 29 éves korában. Szintén gyermektelenül halt el. A negyedik fiú, *Gyula*, az apja *Papp* *Béla*nak, a gyilkosnak, *Árpádnak*, akit *Béla* Amerikába üldözött és *Elemér*nek, az áldozatnak. Nem kevésbé szerencsétlen a másik ág: *Papp* *István*nak leszármazottai. Két leánya és három fia született házasságából.

Első leánya, *Emma*, *Horváth* *János*hoz ment nőül. Az ő lakásukon fogták el *Papp* *Béla*t. Egyetlen fia, *Gusztáv*, elvette az alispán leányát ugyanazt, aki főle elváltva, *Papp* *Béla* felesége lett. Ennek tulajdon anyja hugával, a gyönyörű 17 éves *Bertával* volt viszonya s ennek a viszonynak gyümölcse is lett. Legidősebb fia, *Móric*, ma is vadházasságban él egy alacsony állású nővel. Házasságából több gyermeke is van. Középső fia, *Antal*, rendkívül lobbanékony természetű ember. Egyébként azonban hülye. Arról nevezetes, hogy minden igaz ok nélkül annyira felindult egy ízben, hogy kocsiát agyonütötte. Két évi fegyházat is kapott a tettéért. A legifjabb fiú, *Eduard* teljesen elzülött.

— **Vasárnapi krónika.** A rendőrségnek a mai vasárnap sok dolgot adott. Egy egész rakás ember került összeszúrálva a kórházba. Majd valamennyi esetben a pálnka játszója a főszerepet. Özvegy *Aranyosi* *Ferenccel* napszámós 24 éves *Lajos* nevű fiával a *Zsilipt-utca* 4. sz. a. levő házában pálnkázott. A mikor már alaposan elázott, a fiú pénzt kért anyjától, hogy tovább ihasson, de az asszony megtagadta a kérést a mire aztán a fiú úgy elverte édes anyját, hogy az most a kórházban iekszik. — A Dal-

nok- és *Szondy-utca* sarkán sokkal szomorúbb vége lett a veszekedésnek. Több munkás összekülönbözött, amint közben nagy szerep jutott a bicskáknak. Egyszerre csak egyik vérélt boríva összeesett, mire a többi az éj sötétében elmenekült. A sebesülteit később *hollan* találta meg a rendőri őrség, mely bevittette a boncoló intézetbe. Megállapították azután, hogy az illető *Schuler* *Lajos* 29 éves lakatoslegény. A gyilkosokat a rendőrség nyomozza. — Az augyalföldi *Bak* *Vaszkly*-féle pálnkamérésben *Polcsák* *András* és *Bokor* *Károly* napszámósok verkedtek össze. *Potcsék* és a *Rökus-kórházba* kellett vinni. *Bokor* elmenekült.

(X. Kérjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!)

SZÍNHÁZ. ZENE.

— **Operaház.** *Broulik* *Ferenc* aki éveken át bolyongott a nélkül, hogy akárcsak harmadrendű külföldi színházakban horgonyt vetni tudott volna, ma este *Sába királynőjében* lépett föl, mint újonnan szerződöttet jel. Megfogott a száműzetésben, de hangját csaknem hiány nélkül hozta vissza, valamint összes modorosságait is. Mezzavocéja, pianoja fejhanga ma is szép. — egyébiránt pedig még mindig uszik és mintegy a gyomrából huzza föl a hangokat. Elvárjuk hogy *Broulik*, aki mint üzletember fejőstehének nézte az *Operát*, ezentul mint lelkes művész fogja kiengesztelni a mult hibáért a közönséget, amely ma nem tüntetett ellene. *Sába királynője* címszerepében *Diósné Handel* *Berta* asszonynak ma különösen fényes estéje volt; mintha fejlődésének egy új határkövéhez ért volna kitűnő primadonnánk, akinek tündökletes drámai organuma ma teljes erejében pompázott! A nézőtöredék egyébről se beszéltek, csak arról az evidens haladásról, amelyet *Diósné* a drámai énekművészet tükölye felé tett. A zenekart *Máder* *Raoul* dirigálta lendülettel. (—ly.)

— **Vígshízház.** *Hauptmann* *Gerhart* híres színműve. A *takácsok*, ma este másodszor töltötte meg a szülőházát a *Vígshízház* társulatát s vasárnapjén, amikor a munkásosztály látogatja a magasabb régiókat, a darab kiállotta a tüzpöröt és elosztotta az aggodalmaskodóknak azt a lélelmét, hogy a *Hauptmann*-darab tüntetésekre adhat okot. Szinte lázas érdeklődéssel kísérte egy a parkett uri közönsége, mint a karzat a darabot, amelynek felvonásról-felvonásra fokozódott a hatása. A felzúgó tapsoknál nem volt tüntetészerű jel egők; inkább a tetszésnek és elismerésnek voltak a kifejezői, amelyel a közönség a remekszámba menő, tüköletes előadás jutalmazta. A meiningeniak óta csakugyan alig látunk budapesti színpadon ilyen életteljes, a tömegjelenségekben tüköletes előadást mint amelyen a *Vígshízház*nak ez az előadása. Ma este is elragadta *Jászai* *Mari* kis szerepében, de annál nagyobb művészetével a közönséget. *Gál*, *Szerémi*, *Balassa*, *Góth*, *Gyöngyi* és a vígshízházi művészgarda többi tagja mind egy egy édes-eleven része volt az egységes művészi a kötésnek, amelylyé a *takácsok* előadása összeáll. Most már kétségtelennek látszik előttünk, hogy *Hauptmann* színműve másoddarabja marad a lipót-körúti színháznak.

— **Népszínház.** A *Népszínházban* ma este láttuk viszont először *Llaha* *Lujzát* nyári szabadságideje után a *Piros bugyelláris* Török bírójában. A művész visszahozta ragyogó kedélyét, csalóányhangját, tünényes magamagát s ura birtokába vette közönsége szívét. Különösen az ő hűségese karzta telet meg a leszakadás s tapsolta és ünnepelte egész leikéből. A zamatos előadás sikerében osztoztak *Fodor*, *Szirmai*, *Kiss*, *Tollagi*, *Szabó*, *Kovács*, *Horváth*, *Ujvári* és *Gazzi* *Mariska*.

— **Magyar Színház.** *L. Komáromi* *Mariska*, aki megvált a *Magyar Színház*tól, ma este kezdte meg két estére szabott bucsuzódását. A művész *A gésák* Mimozáját utolszor énekelte az ő finom énekművészetével, amelylyel először is énekelte. A közönség, amely szépen megtöltötte a házat a legmelegebb tapsokkal kísérte az egész előadás végig. Utolsó felépése szombaton lesz a művésznőnek a *Szulamit* címszerepében.

— **Városi Színház.** *Bemutató előadás.* Ma este *Bignóné-Siposs* *Elzán* a tavasszal elhunyt jeles színműírónek egy hátrahagyott népszínművét mutatták meg. *Kinizsi* *Pálnak*, a nagy törökverőnek szerelmi regényét dolgozta fel ügyes formában az írónak neknek néhány kitűnő darabot köszönhet a magyar népszínműirodalom. Az előadás jó volt. *Kinizsi* szerepét *Szentmiklóssy* *Béla* játszotta, akinek a játéka tehetségének folytonos fokozódásáról tett tanúságot *J. Csáder* írén is megérdemelt sikert aratott ügyes játékával. A közönség szimpátiával fogadta a darabot, amelyhez *Fodor* *Bernát* írt fűlbemázó zenét.

— **Sudermann új darabja.** *Sudermann* *Másodikvirágzás* (*Johannisfeuer*) című új darabja már legközelebb bemutatásra kerül *Berlinben*. A darab szerelmi dráma, amelyben nagybátyja és unokaöcs állanak egymással szemben mint vetélytársak.

— **Fővárosi Nyári Színház.** A budai színpadon ma *Strauss* örökéletű operettjét, a *Böregé*t adták zulfolt ház előtt. *Eisenstein* szerepét *Pázmán* (*Pichler*) *Ferenc*, a *Selymosi* iskola növendéke játszotta, akinek ma volt a debütje. Nagy készültséggel, intelligens színész, akiben jeles erőt nyert *Makó* *Társulat*. *Rosalinda* *Sugár* *Aranka*, a budaiak kedvence primadonnájává játszotta sikerrel. Dalait művészi énekelte és egyik betétdalát háromszor is megisméltette a közönség. *Szende* *Anna* *Adója* is ügyes volt. A derűlésségről *Krémer* és *Faragó* gondoskodtak bőségesen. A rendezés kilógástalan volt.

— **Tollagi vendégzereplése.** *Tollagi* *Adolf*, a *Napszínház* kedvelt komikus művésze, a héten négy, estén át *log Halason* vendégzerepleni. A *Verezhajuban* *Stern* *Izákban* és a *Nagyapóban* lép fel s ezenkívül az *Elektra*-paródiát mutatja be, amelylyel már országosra nagy komikai hatást keltett.

— **Ódilon asszony Amerikában.** *Ódilon* *Helén* asszony, az ismert bécsi dráma írósnő, az idei téli évadban a *newyorki Irving-Place-Theatre*ben *log* vendégzerepleni. A művész *Bahr* *Hermann* *A star* című darabjában *log* először fellépi.

— **A Magyar Színház a Városi Színház Színkörében.** A *Magyar Színház* ensembles e hónap 28-ikán a *Városi Színház* Színkörében fogja előadni *Szulamit* és pedig *Douath* *Ede* karmester jutalomjátékául. A jutalomjáték még arra az ismeretes pörre vezethet vissza, amelyet *Donath* karmester annak idejében a *Szulamit* szerzősége kérdésében a *Magyar Színház* ellen indított s amely békés egyezséggel végződött. Az előadás mindenesetre érdekes lesz már csak azért is, mert első eset nálunk, hogy egy színház egész ensemblesa más színpadon játszik.

— **A megkegyelmezett Denise.** A *berlini* cenzura, amely utóbbi időben valóságos vadászik a darabokra, nem akarta megengedni *Dumas* ismert színművét, a *Denise*-nek, előadását sem. A *Lessing-Theater* igazgatójának azonban az utolsó pillanatok sikerült meggyőznie a cenzor szívét és így a *Dumas*-darab, bizonyos törésekkel, mégis csak színpadra fog kerülni a német császárvárosban.

— **Kopácsy Juliska Berlinben.** *Kopácsy* *Juliska*, egy bécsi újság értesülése szerint, október havában a *berlini Wintergarten*ben *log* felépni. A művész kuplékat és magyar dalokat fog énekelni. Novemberben a művész *Hamburgban* vendégzerepel.

— **London színházi szenzációja.** *London* legközelebbi színházi szenzációja egy *The Price of Peace* című látványos dráma lesz, amelyben nem kisebb látványosságban lesz része a közönségnek, mint egy természetű — hajószelőközös nyit tengeren. A színpadi tengeren egy yacht közeledik. Egyszerre kőd borul a szemhatárra, amely mindjobban sűrűsödik. Hirtelen egy másik hajó jön s teljes gőzzel neki megy a yachtnak. A yacht egy hidraulikus készűék következtében süllyedni kezd, míg a másik hajó tovább halad a nélkül, hogy segítségnyújtana a süllyedő yacht utasainak. Az utasok a nézők szemelátára küzködnek a hullámokkal és merünek el s csak kettő menekül meg közülök, akiknek sikerült egy uszó gerendába kapaszkodniok. A darab hőse, egy színpadi gazember a legnagyobb fajtájából, a yacht egyik kabinjában bennszorul és a tengerbe vész.

— **Sarah és C. O. Quelin Amerikában.** *Sarah Bernhardt* és az idősebb *Coquelin* jövő hónap 28-ikán indulnak *Hamburgtól* legújabb amerikai körútkjára. A két francia művészre számíthat *Grau* az impressziója s körútkj hat hónapig *log* tartani. Amerikába indulásuk előtt *Sarah* és *Coquelin* a nagyob francia vidéki városokban *log* vendégzerepelgetni.

— **Uj angol ballet.** A *londoni* *Empire*-színházban óriási sikert aratott egy *Seaside* című új ballet, amely a tengeri fürdő életet mutatja be a maga kedvességében és nedvességében. A ballet cselekménye különben egy kerekelt oldott szerelmes pár körül forog, amely különféle pantomimikai és koreográfiai akadályok után egymással lesz. A balletet a *londoni* színház mesés ényenyle állította ki.

— **Házi hangverseny a Telefon Hírmondóban.** Ma este fél 9 órakor előzetőknek szórakoztatására házi hangversenyt rendez a *Telefon Hírmondó*. A hangverseny chief eventje lesz *Bárossy* *Iren* operanevelőnek és *Várad* *Sándornak*, a *Magy. Kir.* Operaház tagjának duffje, mely *Rákóczy* dalokból áll. Résztvesznek még a hangversenyen: *Antal* *Imre* és *Ordy* *Zsuzs* *Irak*, *Lérid* *Mariska* és *Wertheimer* *Gizella* *urnok*. Hangverseny után érdekes híreket olvastat fel a szerkesztőség, azután pedig 11 óráig felváltva *katona- és cigányzene* lesz hallható a *Hírmondó* kagylóin keresztül.

MŰVÉSZET.

□ **Roskovics újabb szentképe.** A kecskeméti katolikus nagytemplomban, amelyet épp most restaurálnak, két érdekes szobormű van: az 1848/9-iki szabadsághősök és a Boszniában elvérzett kecskeméti fiúk emléktáblája. A műemlékek eddig egyetlen művész díszre voltak a templomnak. Most elhatározták a kecskeméti, hogy a templomot freskó képekkel díszítik fel, amelyek festésével *Roskovics* *Ignác*ot bízták meg. *Roskovics* a magyar szentek legendáit uesti a menyzetre és a falmezőkre.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **A magyar irodalom külföldön.** *Glücksman* Henrik bécsi író, aki már évtizedek óta élénk figyelemmel kíséri a magyar irodalom minden jelenségét s aki nagy szeretettel és nagy hozzáértéssel ismereti a magyar írók munkáit Ausztriában és Németországban, a *Litterarische Echo* legújabb számában érdekes cikkeket ír a magyar elbeszélők újabb munkáiról. Az érdekes cikk Bródy Sándorral, Herczeg Ferencel, Kabos Edével, Malonyay Dezsővel, Abonyi Árpáddal, Jókai Mórral, Szomaházy Istvánnal foglalkozik s főleg Bródy Sándor Fehér könyvét, Herczeg Ferenc új regényét s Kabos Edének a Budapesti Naplóban megjelent *Veretek* című regényét méltatja.

○ **A magyar közjogi kézikönyve.** (Írta: *Kmetty* Károly, budapesti egyetemi tanár. Politzer Zsigmond és fia kiadása. Ára 8 korona.) A magyar közjogi irodalom forrongó stádiumban van évtizedek óta. Nem szóval a napi sajtóról, hol gyors ítéletre kész emberek nap-nap mellett boncolgatják a magyar közjogi kemény tételeit, gyors egymásutánban kisebb értekezések, részletes tanulmányok s hatalmas kötetek kerülnek a közönség elé. A kiegyezés óta nem kevesebb, mint hat nagyszabású közjogi s egy bőterjedelmű bár litografált közjogi jegyzet forgott közközen. Ennek mindegyike megegyezik egymással bizonyos tekintetben s ez az, hogy mindenik magán viselte a magyar politikai élet sajátságos színezetét. Értjük ezalatt ama domináló felfogást, mely közjogi életünk történeti igazságait aláveti a higgadt, lapintatos politikának. Vannak a magyar közjogi tanítás tételei, melyeket csak bimezve-hámozva, az aktuális politikai nézetekhez alkalmazkodva merészkedtek megírni. Különösen közjogi tankönyveink ilyenek, mert sajnos, a katedra ma még nálunk nem számítható a független orakulumok közé. *Kmetty* Károly új kézikönyve új irányt jelöl közjogi irodalmunkban. Ha semmi más kiválósága nem lenne, a legnemesebb cél el van érve: ez az első közjogi tankönyv, melyből hazafiaságot lehet tanulni. Nyíltan, szinte vakmerő bátorsággal mondja el nézeteit közjogi tételeinkről. Nem találjuk meg benne az óvakodó tanfelfogást; nem mondja a kényes kérdésekről, hogy „ennek így kellene lenni,” hanem keményen odaállítja kutatásai alapján „hogy ez így van.” Nem lép alkudozásba a tudós a politikával, azt az elvet vallja, hogy a tudomány mindenek felett áll. Általában mindenütt önálló felfogás jellemzi. Érvelése erőteljes, tudományos alapokon nyugszik. Minden során meglátszik, hogy kerül a sablonokat, speciális magyar közjogot kíván teremteni.

A mű beosztása könnyen lehetővé teszi az áttekintést. Hat könyvre oszlik. I. A magyar közjogi források. II. A magyar állam népe és területe. III. A magyar király. IV. Az országgyűlés. V. A felelős kormány, a helyhatóság önkormányzat és a független bíróságok. VI. A társországok autonómiaja és az osztrák császársághoz való viszonyunk. A bevezetésben az alapfogásokat, a függelékben a magyar államcímereket és színeket adja.

○ **Közltemények** cím alatt adja ki verseit *Gulyás* Etelka. A kötet november 1-én fog megjelenni; előfizetési ára 1 korona 60 fillér. Az előfizetési pénzek a szerző nevére Szentestre küldendők.

SPORT.

Őszi lóversenyek.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

(I. nap.)

Budapest, szeptember 23.

Akárcsak egy májusi meeting kezdődött volna olyan volt a Leger-meeting mai megnyitója. Derűs az idő, derűs a hangulat, sok a publikum, szóval nem hasonlított a mai kezdet azokhoz a szeptemberi napokhoz, amelyek a régebbi időkben őszi lóversenyek néven ismeretesek. A tribünök nagyrészt megteltek, de az udvari páholy alatt levő tribünön a mágnás-asszonyok testületileg hiányoztak.

A sport maga egészében véve silány lett volna, ha két futam meg nem menté vala a nap becsületét. Az egyik az őszi kísérleti verseny, amelyről mindenesetre feljegyzik a turfkrónikások, hogy startja egy emberöltőig eltartott, s hosszúság tekintetében rekordot alkot a maga nemében, a másik a Nursery handikap, ez pedig arról lesz híres, hogy tizenhat ló futott érte s mégis páris favoritja volt, és ez a páris favorit — mégis utolsó lett.

Az őszi kísérleti versenyben, mely a nap főszáma volt, mint előre megjósoltuk, a háromévesek semmi szerepet nem játszottak. Három kétéves volt elől, s mialatt Carrasco kissé későn versenybe hozva belemegedett volna a futásba. *Haiderosé*, a fürge

Zsupán osikó igen könnyen nyerte a versenyt. *Haiderosé* ezzel a futásával olyan klassziszról tett tanúságot, melynek a révén hihetőleg nagy szerepet fog játszani a kancáknak szánt jövő évi kalandos versenyekben is. Harmadik *Nézz reám* lett, *Spitzbub* sehol, amint hogy pillanatra nem voltak rangban a többi versenyzők sem.

A másik érdekes versenynek, a Nursery-handikapnak *Aranyosó* lett a győztese, Rohoney Gida lova. De olyan küzdelem, aminőt ebben az amerikai Morgan véghezvit, még nem láttunk soha. *Eros* a kis tribünönél ugyszólván egyedül jött s jó öthosszal vezetett, s Morgan a már vert Aranyosót még egyszerű versenybe hozva, hihetetlen rush-sel fut előre, s rendkívül kiszámítva, rövid fejhosszal nyert. Ezzel megdöntötte Morgan néhány fogadatlán angol barátinak azt az éretlen véleményét, hogy az amerikai finisht lovagolni nem tud.

A mai nap részletes eredményeit itt adjuk:

I. **Öszi lóverseny.** Díj 3000 korona. Távfolság 1600 méter. Báró Üchtritz Zsigmond *Dundi* (Poole) első, Féerie (Hyams) második. Hamlet (Park) harmadik, azután Lili, Reducer, Bolygó, Topromene. — Ítélet: Fél hosszal biztosan első, négy hosszal harmadik. Totalizátor: 10: 51. Helyfoglalások: I. 50: 118, II. 50: 146 és III. 50: 88.

II. **Eladóverseny.** Díj 2000 korona. Távfolság 2000 méter. Szemere M. *Destillateurje* (Cleminson) első, Pavolin (Hesp) második, Ronny (Adams) harmadik, azután Malteser, Bohémé, Aldomás. — Ítélet: Egy hosszal biztosan első, másfél hosszal harmadik. Totalizátor: 10: 24. Helyfoglalások: I. 50: 82 és II. 50: 350.

III. **Allamdi.** Díj: 4000 korona a győztesnek, 1000 korona a másodiknak. Távfolság: 2600 méter. Gr. Károlyi I. *Andréje* (Barker) első, Leader (Hyams) második; több ló nem futott. Ítélet: 5 hosszal könnyű első. Totalizátor: 10: 15.

IV. **Őszi kísérleti verseny.** Díj 2000 korona. Távfolság 1000 méter. Báró Harkányi János *Allotria* (Wilton) első, Hangya (Southey) második, Sandy (Sand) harmadik, azután Tilos, Zsambokert, Nézz reám (Segrott) harmadik. Azután Clairette, Rézsi, Biri, Spitzbub, Jubilee, Esparsette, Kara, Bence, Patricierin. Ítélet: 1/2 hosszal könnyen első, 1/2 hosszal harmadik. Totalizátor: 10: 146. Helyfoglalások: 10: 146. Totalizátor: I. 50: 146, II. 50: 76, III. 50: 106.

V. **Kétévesek eladóversenye.** Díj 2000 korona. Távfolság 1000 méter. Báró Harkányi János *Allotria* (Wilton) első, Hangya (Southey) második, Sandy (Sand) harmadik, azután Tilos, Zsambokert, Cateja, Dallos, Ika, Mákvirág, Rikkants és Aspice. Ítélet: Másfél hosszal biztosan első, másfél hosszal harmadik. Totalizátor: 10: 45. Helyfoglalások: I. 50: 82, II. 50: 72, III. 50: 248.

VI. **Nursery handikap.** Díj 3000 korona. Távfolság 1000 méter. Rohoney G. *Aranyosó* (Morgan) első, *Eros* (Wilton) második, Vieux Gorgeon (Huxtable) harmadik; futott még: Booky, Clio, Melba, Pirostó, Jagello, Official Wite, Astorga, Tacskó, Kosmopolit, Danseuse, Völegény, Jgric és Mary Diamond. Küzdelem után nyakhosszal első, 5 hosszal harmadik. Totalizátor: 10: 51. Helyfoglalások: I. 50: 82, II. 50: 112, III. 50: 174.

Nyilttér.

Tiller Mór és Társa

es. és kir. udvari szállító
uj és fényes

Egyenruha készítő üzlete

BUDAPESTEN, Váci-utca 35. s alatt

megnyilt.

Régi üzletük is üzembem marad.

Szülő-ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR

részvény-társaság.

Budapest, V. Ferenc József-tér 8. (Béla-u. sarkán.)

Kristály asztali készletek.

Gyárunk az üveggészletet a királyi várpalota részére is szállította.

mosó.

Arjegyzéket kívánatra bérmentve küldünk.

(Az e rovat alatt közöltettek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Hat gyermek a lángok közt.** Néhány évvel ezelőtt nagy tűzvész pusztított Fodor Béla budapesti lakosnak a Dagályi-utcában levő gyárában. A tűz a gépházban ütött ki, mikor az épület második emeletén javában aludt huszonnégy kis inasgyerek. Az inasok nagy része megmenekült ugyan, de hat fia a lángok közt maradt és elpusztult. *Háber* Márton, *Pénzes* Sándor, *Kancz* István, *Szgd* Gyula, *Dudás* János és *Czuczor* Jenő bentétek az épületben, kettőnek pedig az ugrás következtében eltört a lába. A budapesti

törvényszék Fodort, akinek nem volt a lakhatásra engedelmé, egy rendbeli gondatlanságból okozott emberölésért hatszáz forint pénzbüntetéssel sújtotta. A tábla mellőzte az enyhítő körülményeket és hat rendbeli emberölés és két rendbeli súlyos testi sértés vétségé miatt hat hónapi fogságra ítélte. A legfelső bíróság ötödik büntető tanácsa *Pais* Andor elnöklésével e napokban tárgyalta az ügyet és dr. *Kelemen* Mór bíró előadásában, mindkét alsófokú ítéletnek részben való megváltoztatásával, egy rendbeli emberölés vétségéért három hónapi fogsággal sújtotta a vádlottat.

TÁVIRATOK.

Páris, szeptember 23. A lapok azt mondják, hogy a tegnapi ünnepély által, amelyet emlékeztető méltónak mondanak, Franciaország egysége és egyetértése megerősödött és a reakcionáriusok reményei végleg megsemmisültek.

Szofia, szeptember 23. A szófiai, filippopolis és slivnói hadosztályok legénységét hadi kötelezettségük teljesítése után szabadsággalták.

Brünn polgármestere.

Brünn, szeptember 23. *Brünn* tartományi főváros mai polgármester-választásán *Wiesel* lovag polgármestert 44 szavazat közül 42 szóval ismét megválasztották. Egy sürgős indítványban kiemelték a polgármester eddigi hat évi érdemait és e javaslatak megfelelően a polgármestert élénk tetszés között egyhangulag Brünn városa díszpolgárává választották.

Chamberlain beszéde.

Birmingham, szeptember 23. *Chamberlain* gyarmatiügyi miniszter tegnap este beszédet mondott, melyben kifejtette, hogy a parlament feloszlátása szükséges volt, mert a kormányt a háború kitörése előtt és után akadályozta a tárgyalásokban a népnek egy kis része, mely minden országban inkább barátja, mint a saját magáénak. Ha a nép azt tartja, hogy a háború igazságos és az ügynek a kormány által szándékolt rendezése kielégítő, úgy tulnyomó többséghez kell segíteni a kormányt. A háború most már tényleg a végét járja. Már csak guerrilla-harc folyik. Most oly befejezést kell találni, mely a hozott áldozatokkal leler és ki kell békiteni Dél-Arikában a két népfajt. Hogy ezt keresztülgyve, a kormánynak el kell mondatnia, hogy az egész nemzet mögötte sorakozik. Miután a szónok még az ellenzék ellen fordult, amelynek nézetei szerteágnak, felvetette az a kérdést, vajjon a nép a háború befejezését össze nem tartó, ellentétes elemek kezébe akarja-e letenni.

Teljes anszestia.

Belgrád, szeptember 23. A királyné hónapjai névnapja alkalmából a merénylet-perben elítélt összes személyeknek *Knezovic*, az ismert koronatanu kivételével, megkegyelmezték. A megkegyelmeztettek közt van *Nikolcs* Vlasko ezredes, volt pétervári katonai attasé, *Gyurics* Milán eszperes, *Zsivkovic* és *Katicic* ügyvédek is, akiket mind annak idején 20 évi börtönrre ítélték.

Szociálista kongresszus Párisban.

Páris, szeptember 23. A nemzetközi szociálista-kongresszust ma délután megnyitották. Ezt megelőzőleg a francia szociálisták az ideiglenes elnökség megválasztása végett ülést tartottak, amelyen heves vita keletkezett a független szociálisták és Guesde hívei között. A guesdisták tiltakoztak az elnökség megválasztása ellen, mielőtt a meghatalmazásokat verifikálták. Végül a függetlenek győztek és elnökül *Jaurés*t választották meg. A délután tartott ülésen a kongresszus a meghatalmazásokat verifikálta.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Jenő. Levelének egyszerű komolysága már magában is igazán meghatotta e sorok íróját, aki azonfelül bizonyos megdöbbenéssel látja, hogy ön ennek az életbevágó kérdésnek az eldöntését valami hirtelen babonában a szerkesztőség ítéletére bizza. Tehát fokozottan lelkiismeretes megfontoltsággal kell válaszolni.

Érdemes választ nem adhatunk, mert nem ismerjük a szereplőket. Sem önt, sem a fiatal hölgyet. Ime az, mennyit nyugodt lélekkel mondhatunk:

A fiatal hölgy egyáltalában nem felelős azért, amit az atya elkövetett. Sőt — feltéve azt, amiről — úgy látszik — ebben az esetben szó sincs, — hogy őt is valami szemrehányás érhetné, akkor a társadalomnak semmi köze sincsen abban a pillanatban, amikor ön feleségül veszi. Ettől fogva az ön becsülete az ő becsülete és a múltért, amelyet a térs ismer, megbocsát és feled, nem tartozik felelősséggel a tár-

sadalomnak. Meglehet, sőt valószínű, hogy a vidéki város kicsiny emberei nem így gondolkodnak. De erre el kell készülnie annak, aki férfi a tápán.

Őn teltétlenül szereti a leányt, — és dacára az plözmiényeknek ösztintének tartja a leány vonalmát. De egész környezete más nézetet van, más tanácsot, más érzet. Hogy ön mit tegyen? — Fontos tünet, hogy ön teltétlenül hisz, — de az is fontos, hogy összes rokoni barátai, ismerői más hisznek.

Lássá, ön huszonhárom éves, nagyon fiatal és tapasztalatlan. Mert az ifjúság sok szenvedése nem lesz ravaszszá, csak éhesség szeretetre, bizalomra, ösztinteségre. Csak a férfiak szenvedései tisztítják meg a szemünket és edzik a szívünket. Tanácsunk úgy szól: várjon még a döntéssel!

És mérlegeljen, gondolkodjék, szálljon magába, figyelje meg vakság, de gyanu nélkül is a leányt. Aztán cselekedjék.

Petraro. Budapest. Egyáltalán nem haragszunk önre. Nem is emlékszünk a képes levelezőlapokra, amelyeket — mint írja — nekünk Döblingből küldött. — Szonettjét kiadjuk, ime:

Bú-szöngye.

— Szonett. —

Mi údvi kéjzet zendül hő eremben,

Emlékezve vissza rád, te báj-alak;

Fény gyult, midőn először láttalak,

E bütől szántott benső szív-vevemben.

De nem kívánlak megdicsérni szemben,

Ki oly szerény vagy, mint egy anda lak,

Melyhez nem érhet el város-salak

Iboly-dús, csöndes erdő-szerelemben.

De lantomon kitör a kinyi zöngye,

Mert ah, csak nő vagy és kitaritani gyöngye,

Midőn hűség nehéz órája út!

Miként a rétek hajlékony virága

Azonnal át enyészet-sírba hága,

Midőn reá kemoly vész napja sűt . . .

És most hagyjon békén bennünket ismét egy kicsinyégre. Szerkesztői üzenetekben közölt versekért honoráriumot nem fizetünk.

Régi előfizető. Királyi audienciára vagy Bécsben vagy Budapesten jelentkezhetik a királyi kabinet-irodánál. A királyi közelebb, talán még ebben a hónapban Budapestre jön s akkor kivánsága teljesülhet. Kiszérje figyelemmel az újságokat s mielőtt olvassa, hogy a király kihallgatást ad, jőjjön személyesen és jelentkezzen. A kérvényt a lehető rövidséggel kell megfogalmazni s a felségnek személyesen, a kéresek előzárul való ismétlése mellett, átadni.

R. S. A. secesszió szó latin szó, annyit jelent, hogy: különválás. Szecesszionista művészeknek neveztek magukat azok a művészek, akik 1893-ban Münchenben különváltak a régibb művészek gárdájától s külön-külön kiállításokat rendeztek. Önálló, eredeti egyéniség, az érzés ösztintesége és új kifejezési forma volt a je szavuk. E jelszó alatt tömörültek mindazok a művészek, akik odáig részben a francia naturalisták utjain haladtak, részben meglepően új előadási formákat fedeztek fel a müncheni kiállítások skót és angol gyűjteményeiben. Az európa-szerte megindult modern stílusterévkések közvetlen hatással voltak rájuk s a müncheni szecesszionisták teljes erővel közreműködtek egy művészi stílus megalakítására, amely nem támaszkodik hagyományokra. E törekvések másutt is visszhangra találtak, így Berlinben és Bécsben. Magyarországon szecesszionistáknak tekintik a nagybányai művészecsoportot, amelyet ez a név jórma szerint meg is illet, amennyiben a nagybányaiak szintén külön vááltak 1897-ben a többi magyar művésztársulattól. A szecesszionisták művészeti céljai azonosak a modern stílusterévkésekkel. Bár az egyéniség korlátlanul szabad fejlesztését hangsúlyozzák, rövid néhány év alatt mégis oly közös kifejezési formákat alkottak meg, amelyek egyeznek ugyan az ugynevezett modern stílussal, de amelyet Németországban máris *szecesszionista stílus*-nak szeretnek nevezni. Miután a stílusterévkésnek máris megvannak a maga jellemző külsőségei, az ugynevezett szecessziós divatot minden téren könnyen, bár szellemtellenül utánozzák.

N. E. Besztercebánya. Irjon a lap kiadóhivatalának, hogy ha a különözetet azonnal meg nem küldik, jelentést tesz ellenük a rendőrségnél. Ha erre sem küldenek meg a pénzt, tegye meg ellene a föl-jelentést.

G. J. N-Ny. Ellenszerük a föltétlen tisztaság. Kipusztíthatók úgy, ha petéiket illetőleg buvóhelyeiket többször iorró luggal leöntik, azután ezeket a helyeket petróleummal, fekete kárbollal nagy unguentum hyd-rargyral bekentik.

S. H. Győr. 1. Nem ismerjük a rendelet szövegét. Múltóztassék azonban elvárni a polgármesteri hivatalhoz, ott készséggel adnak jelölő felvilágosítást. 2. Ha az a fiatal ember még nagykörusitva nincsen, semmiesetre sem kapja meg a kivételes nősülési engedélyt a szülők beleegyező nyilatkozata nélkül.

K. Cégeket elvből nem ajánlunk. De múltóztas-sék a kishirdetések közt publikálni, hogy használt iskolai könyveket keres olcsó áron s biztos lehet róla, hogy többen is fel fogják ajánlani tüzeiteiket. Különbön használt iskolai könyveket hirdetéseink közt is gyakran a ánlának az antikváriusok.

Xin. Igen, Mária Annunziata (szül. 1876.) és Erzsébet (szül. 1878.) Jóhercegnők, Károly Lajos fő-herceg harmadik házasságából született gyermekei. Anyjuk: braganzai donna Mária Terézia hercegnő.

Kugler-babon. Az angol *shocking* ki-ejezés sokkal inkább magyar, vagy német, vagy francia, mint angol. Epp úgy vagyunk ezzel, mint a *Goddammal*, amely szintén nem olyan használatos az angolok közt, mint ahogy itt a kontinensen hiszszük. E sorok írja legalább ötven kötetnyi angol könyvet fordított magyarra, de soha sem találkozott ezzel a két szóval. Az általános hiedelem nálunk az (s itt csakis erről lehet szó), hogy az angol, mikor valamin megbotrán-kozik, elkiáltja magát: *Shocking!* Ez egyszerűen nem igaz. A *shocking* nem holmi indulatszó, hanem csak épp olyan közönséges igenév, mint a többi s annyit jelent mint *bűnt, kellemetlen módon feltűnő, hélytelen, izetlen* stb. Persze hogy *chichez* annyi köze sincs, mint a töltött káposztának a holdvilághoz.

Emy. A pálmák jobbadán a meleg, nyirkos levegőt szeretik, azért lehetőleg ilyen helyen tartandók. Földjük naponként öntözendő s leveleik a portól megtisztítandók.

136.514. számú előfizető. 1. Olyan vállalat nincs sehol. Utlevelet csak az illetékes rendőrségnél és a belügyminisztériumban lehet váltani. 2. Az utlevélért személyesen kell jelentkezni, lakóhelyén, a rendőrségnél. 3. Ha egész Európára kér utlevelet, éppen anyyiba kerül, mint csak egy országra szóló. 4. Az utlevél bélyegilletéke 8 korona, mely az illetékes rendőrségnél, az utlevél kérésénél fizetendő le.

Hajós. Nem lehetséges. Öt évig valamely magyarországi község kötelekebe kell tartoznia s rendszeren adót fizetnie, hogy azután a törvény értelmében magyar honosságot nyerhessen.

Ö. L. Zs. A rendes beiratásokról már lekészt s így csak rektori engedéllyel iratkozhatik be. A tandíj félvenkint mindig 60 korona. Ha beteg s azt hatóságí orvosi bizonyítvánnyal tudja igazolni, valamelyik barátjával is beiratathatja magát.

A. S. Budapest. Női kereskedelmi tanfolyamok vannak Budapesten a II. III (Bécsi-ut 53.), IV., V. (Váci-körút 58.), VII. és VIII. kerületekben. továbbá Aradon, Győrött, Kassán, Kolozsvárt, Miskolcon, Nagy-Szebenben, Nagyváradon, Pécsen, Pozsonyban, Szegeden, Székesfejervárt és Szombathelyen.

Hungária. 1. Koloratúrás ének = ékes, ki-oirázott ének. Azt jelenti, hogy az énekes a dal-m irásítás különböző hangfokonyakkal díszíti fel. 2. *Blätterbauer* Gizella, F. Penny Irén, *Szilágyiné-Bárdossy* Ilona. De a többi művésznök szerepeiben is fordulhatnak elő koloratúrás részek. 3. Így ejtük ki: *Redzserd Kipling*. 4. Ezt a szót nem ösmerjük. Talán rosszul olvasta? 5. Híres párisi színész.

Ney testvérek. Nem jól tették föl a kérdést most sem. De valószínűleg a mintarajzanodát értik. Oda hat középkorai osztályval vesznek föl tanulókat, a miniszter engedéllyel négy középkorai végzettség-gel is, ha rajztudásukat előminták után készült ar-rajzokkal, vázlatokkal és olajfestményekkel igazolják. Évi tandíj 20 korona, beiratási díj 4 korona.

Szolnok. Budapesten a Róser-féle (VI., Aradi-utca 10.), az Aranyosi-féle (V., Nagykörút-utca 13.), Nagy-Kanizsán a társulati iskola és Pécsen a Porges-féle. Többből nem tudunk.

Kr. B. Huszt. Az eljegyzési hír, — mint a mai lapból láthatja — csak tévedésből maradt ki. A legnagyobb készséggel közöljük.

S. Szarvas. 1. Adták a Kisfaludy-Színházban a Magyar Színházban és a vidéki színházakban. A Népszínházban sohasem adták. 2. A tojásnak több a táplálól ereje.

Preparandiai növendék. A vallás- és közokta-tástügyi miniszterhez kell folyamodni. Ha megadja az engedélyt, vizsgálhatik — máskülönbön nem.

Hú előfizető. 1. A legénység föellenőrzési szem-lése október 8-november 14. közt van. 2. Tartalékos uszthelyettesek nem a tiszti bemutatón, hanem az ellenőrzési szemlén jelennek meg.

W. A. Akos. Hogy a Friesland s rajta az ön nővére megérkezett-e Antwerpenbe Amerikából, azt csak az antwerpeni kikötő-kapitányságnál tudakol-hatja meg.

U. M. Szombathely. 1. Ha Svájcot át utazik Fran-ciaországba, nem kell utlevél; Németországban kereszt-ül igen. 2. Jókainak egy egészen kiütlálló költe-ménye.

B. I. Garambuzs. Ezt kérem legjobb magán-levelemben megírni.

Jenny. Mást kérünk, de a sajátját. Ezt nem ön írta. Hisz ezt a verset szöltében ismerik.

Sorsjegyek.

D. F. Morágy. Sorsjegye 12 koronát nyert.

B. Zagyab. Az a cég már régen tönkrement. A részjegy teljesen értéktelen.

P. K. Vadász. 405—33. számú Bazilika-sorsjegye 12 koronát nyert.

Laiikus. 1. Nem érdemes. 2. Az 1860-as sors-jegyét a napi árfojlyammal veheti meg, jelenleg 1840 korona.

W. S. Nagy-Szénás. 5490—6. számú magyar vő-rűskereszt sorsjegye 18 koronát nyert.

F. J. Csányi. 200 koronát nyert.

134.368. számú előfizető. 5.75—26. számú ma-gyar vőrkskereszt sorsjegye 13 koronát nyert.

M. J. Szepes-Ofalu, Dr. Sch. A. Nagy-Kanizsa, Kiváncsi, G. P. Füle, K. A. Zám, K. A. Pihány, N. A. Kolozsvár, E. H. Tákos, S. J. Madriszt, K. I. Tap-polca, E. D. Hajdu-Dorog, T. K. Török-Becse-Aracs, 134496. előfizető Kehida 139743. előfizető Békés-Gyula, P. M. Telek V. K. Tizza-Verseny, özv. H. M.-né Nagybánya, Balmeiszter V., R. L. Kolozsvár, R. F. Miskolc, S. J. Török-Szent-Miklós, J. S. F. A. Csáktornya, sorsjegyeik nem nyertek.

Napirend.

Naptár. Hétfő, szeptember 24. — Római katolikus: Gellért p. — Protestáns: Gellért. — Görög-orosz: (szeptember 11.) Teodora. — Zsidó: 5661. Tisri 1. — Nap két 5 óra 33 percor. — Nyugszik 5 óra 38 percor. — A hold két reggel 5 óra 11 percor. — Nyugszik délután 5 óra 5 percor, föld-távoiban 5 óra 6 percor.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órákor. A persza sah megérkezése a nyugoti pályaudvaron este 7 órakor.

A szerb királyné születése napja alkalmából fogadtatás a szerb konzulátuson délelőtt 11—1-g. (Bulyovszky-utca 17. sz. a.)

Az 1848/49. honvédegyesületek országos központi bizott-ságának ülése délután 5 órakor az új városháza I. emeleti termében.

A székesfőudor magánépítési bizottságának ülése d. u. 5 órakor az új városházán.

Nemzeti múzeum. Természettajzi tára nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig. — Többi tárai 1 korona belépődíj mellett megtekinthetők.

Magyar kereskedelmi múzeum az iparcsarnokban zárva. Technológiai iparmúzeum nyitva délelőtt 9—12-g és délután 3—5-g.

Iparmúvészeti múzeum zárva. Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye (II. Oszlop-utca) nyitva délelőtt 10—1-g.

Egyetemi könyvtár zárva. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—7-g.

Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-g. Közlekedési múzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9—12-g és délután 3—5-g.

Földtani múzeum zárva. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től déntán 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szakkönyvtár VII. Kerepesi-ut 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9—12 óráig és délután 3—5 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, (a Keleti mintatár és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás, melyben az üzletvezetés ágúításokat is eszközöl) a városipari iparcsarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külföldi kirendeltégek központi üzletvezetősége (Magyar kereske-delmi részvénytársaság) V., Váci-körút 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

Hanusz kávéház Király-utca sarkán, esténként a nagy. kir. honvéd zenekar hangversenye.

Ehm János éttermeiben Nemzeti Színház épület minden este Banda Marci és fia hangversenye.

Futzer György éttermeiben Deák-tér, minden este Schreier begedő-hangversenye.

Somossy Orfeum. Éden színház.

Ferenzi kávéház. Csöka nemzeti zenekarának hang-versenye.

Folcs Caprice esténként új műsor.

Tatra kávéház Király-utca Tordajo női zenekarnak hangversenye.

Keleti kávéház. Csömöri-ut Kiss János balatonfüredi hírneves zenekara hangversenye.

Othón kávéház minden este 8 órakor Banda Marci veje Dajna Balogh Rudi hangversenye.

A

Budapesti Napló

részere

Apró hirdetéseket

és

Előfizetéseket

elfogadnak a következő lapelárusító helyeken:

Brenner Nővérek, Teréz-körút és Podmaniczky-utca sark.

Adler Leona, Lipót-körút.

Fosch József, Váci-körút 80.

Ozv. Véber Vimosné, Váci-körút 15.

Feldmann Mórné, Marokkó-utca 1.

Mesch utóda, Dorottya-ut. 2. Magy. király-szálló.

Kürthy Kálmáné, Harmad-csúcs-utca 1.

Weitzenfeld Jakob, Király-utca 1.

Redlich Szidónia, Király-utca 59.

Benda Jozsefné, Andrássy-ut 50. Oktogon.

Deutsch Mikasné, Andrássy-ut. 38.

Schneller Mórné, Dob-utca és Károly-körút sark.

Szponryi V., dohány-nagyterezde, Kerepesi-ut 1.

Ozv. Hallada Anna, Múzeum-körút 10.

Szántó Mór, Kecskeméti-utca és Kálmán-tér sark.

Deutsch Julia, József-körút 50. Baross-utca sark.

M. kir. OPERAHÁZ. Hétfőn, 1900. szeptember hó 24-én. Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ. Hétfőn, 1900. szeptember hó 24-én. Lányci Ilka szerződött az első fellépésére: Vájljank el.

Vígjáték 8 felvonásban. Irta Sardeny V. és Najac E. Fordította Fái J. Béla. Személyek: Des Prunelles Nádaj, Bafourdin, Egrossy, Cyprienne neje Lányci I., Valentin, Latabár, Gratignan, Császár, Josephine, Keczeri, Clavignac, Horváth, Kapus, Magyar, Brionné, Gerő L., Jamarot, Hetényi, Valfontaine-né Boér, Szobapincér, Faludi, Lusignan k. a. Györgyné. Kezdeté 7 órákor.

VIGSZÍNHÁZ. Hétfőn, 1900. szeptember hó 24-én. Harmadszor: A takácsok.

Színmű 5 felvonásban. Irta Hauptmann Gerhart. Fordította Komor Gyula. Személyek: Dreissiger, Szathmáry, Varsányi, Dr.-issigerné, Rosta, Szerényi, Pfeifer, Topolozai, Weindorf, Vendrei, Neumann, Gyöze, Horn g, Gyakornok, Erdős, Wittig, Kazaliczky, Weinhold, Gyözö, Wnglerné, Szerényi G., Kittelhausné, Mátrai, Baumert, Kereszturi, Backer, Matrai, Hilsen, Nikó, Baumert, Gál, Heiber, Kassay, Ansonge, Balassa, Weber, Kovács, Hille, Hegedüs, Fiedler, Mező, Gottlieb, Bihari, Ullrich, Gyárfás, Lujza, Jászai, 1. fatal takács, Erdélyi, Miika, Góny, 2., Áca, Jäger Mária, Góny, 3., Kardos, Baumertné, Hunyady, I. takácsassz., Jeney V., Emma, Berzetei, II., Báthori, Berta, Négrády, Utazó, Bárdi, Frici, Soltész, János, Kassay, Heide, Danka, Emmy, Kapossi, Kutsche, Rónaszéky, Takácsu, Bodnár, Welzel, Vendrei, Földmives, Nánásy, Welzelné, Makroczy, Erdész, Lévy. Kezdeté 7 1/2 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ. Hétfőn, 1900. szeptember hó 24-én. Párisi élet.

Operette 4 felvonásban. Írták Meilhac és Halévy. Fordította Reiner Ferenc. Zsenjét szerző Offenbach. Személyek: Gondremarck, Németh, Gondremarckné, Baán, Ponta, Kenedich, Gabrielle, Küry, Frick, Kovács, Metella, Kárpólnai, Raoul, Sziromi, Pauline, Bárdy G., Bobinet, Raskó, Urbán, Ujvári. Kezdeté 7 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ. Hétfőn, 1900. szeptember hó 24-én. New-York szépe.

Operette 2 felvonásban, 6 képpben. Irta Hugh Morton. Fordította Salgó Ernő és Makai Emil. Zsenjét szerette Gustave Kerker. Személyek: Fronson, Sriklai, Cora, Margó, Harry, Ráthonyi, Kenneth, Giróth, Kurt, Boross, Blinky, Palásthy, Snifkins, Mátrai, Fifi, Ledofsky, Twiddles, Beóthy, Gray, Radványi. Kezdeté 7 1/2 órákor.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetők Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedéseiben Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrassy-ut 42. sz. a., valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

URÁNIA SZÍNHÁZ. Hétfőn, 1900. szeptember hó 24-én. Páris 1900-ban.

Irta Salamon Odón. Kezdeté 1/8 órákor.

FŐVÁROSI NYIRI SZÍNHÁZ. (Budán, a Krisztinavárosban.) Hétfőn, 1900. szeptember hó 24-én.

II. Rákóczy Ferenc fogsága. Kezdeté 7 órákor.

FOLIES CAPRICE. 9 órákor Ma új műsor. 9 órákor Eine grosse Kinderei.

Bobózat 10 órákor 10 órákor

Báró és bojár. Bobóság.

11 órákor 11 órákor

Hotel Narrenhaus. Bobózat. Irta: LEITNER H.

VÁROSLIGETI SZINKÖR. Hétfőn, 1900. szeptember hó 24-én.

Műsorszáma: Kizsizi Pál, a városi molnárlegény. Történeti színmű, dalokkal és táncokkal. Irta Bignoné Sipos Erzs. Zsenjét szerz. Fodor Bernát.

Utolsó előtti het. Vendégzerep Összjáték a Somossy mulatóban. Ma este 8 órákor ELITE-ELŐADÁS.

3 órákor. 8 órákor. Az előző előadás találatok helyre. Vasárnap két nagy előadás. Délután méréseket belépo-dj. Délután rövidtávon műsor. Ezen előadás a környelben lakó köznépek becses ajándékait. Szellemei és kísértetek, eredet' idétzetések. DON JUAN A POKOLBAN.

Lebegve éneklő angyalfejek. Páris, London és Csikágó legszebb hölgyei.

Az élő metamorfózis. OPERA COMIQUE. Signorina Bertelotti eredeti előadók a misztikus törpe.

A rémes műtér. Az illúziók palotája. THE UJ MŰSOR. GHOST.

Virágzó kamellák. Bachus-űnnepe. Kama Soutra csodái. A nemetek zászó-űnnepe. CA. INET. Hölgyek és urak régióit áitnőse.

PÁRATLAN SIKER! The american Bioscop. Óriási előképek tára.

Fiuméből 4 1/2 kgr. Cuba kávé... 6.93 frtért. 1/4 Császár keverék teát... 1.60 minden más költség nélkül küld. Fratelli Deisinger cég kávébehozatali üzlete, FIUME. ARLAP INGTEN.

LAMPEL RÓBERT (WODIANER F. ÉS FIAI) cs. és kir. udvari könyvkereskedés kiadásában BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 21. SZ. megjelent és kapható

OLASZ SZÍN-MŰVEK A legmodernebb olasz drámairodalom termékeinek javából ajánlunk itt néhányat. Ismerjük valamennyit, budapesti színpadokon is előadattak és hódítottak mind. A mindennapi élet nagy tragédiáiról szólnak egyenes igazsággal, amelyet azonban enyhít, megóv a rossz hatás okozásától a költsézet kibékítő szelleme.

BRACCÓ. Don Pietro Caruso. — Színmű egy felvonásban. Fordította Radó Antal. (M. K. 80. sz.) kor. — 30 CAVALLOTTI. Énekek éneke. Dramollett. — Fordította Radó Antal. (M. K. 53.) kor. — 30 GIACOSA. Borus szerelm. Színmű három felvonásban. Fordította Radó Antal. (M. K. 80. sz.) kor. — 30 ROVETTA. A becselének. — Színmű három felvonásban. Fordította Radó Antal. (M. K. 18. sz.) kor. — 30 VERGA. Paraszthecület. — Népszínmű egy felvonásban. Fordította Radó Antal. (M. K. 80. sz.) kor. — 30

BUTOROK ügy készpénzért mint, részletfizetésre a leggyorszerűbbtől a leginóább kivitelig legjutányosabban Ehrenren és Fuchs testvéreknél, BUDAPEST. VI., Teré-körnt 8. Andrassy-ut közelében. Képes árjegyzék ingyen.

Nevelőneket. gyermekkorkezelőket, bönneoktat, fénnapokra és egyes órákra beljőri tanítókat, tanítókat, zene-, nyelv-, rajz- és földrajz tanításra ajánl özvegy Nicschné Gerson Anna Budapest, Erzsébet-körnt 52. 11385

Nagy vagyont, óriási jövedelmet szerzhethet az ország bármely helyén, egy falun, mini városban lakó férfi vagy nő, könnyű otthoni munkával, ha a „Kereskedelmi Vegyeszet” című könyv megjelent, két-szeresen bővített harmadik kiadását megrendeli, mert a könyvből, úgy férfi, nő mint gyermek 540 különféle foglalkozást tanul meg, melyely előképzettség és tőkebeiktetés nélkül naponta 20-30 koronát, évente 5-6000 koronát csekélytársadéggal, otthon munkával megkereshet. A kinek biztos, jó keresete nincs, vagy foglalkozás nélkül van, ki családját hasznosan akarja foglalkoztatni, rendelje meg bizalommal a „Kereskedelmi Vegyeszet”. Ezen vagyont érő könyvet az első kiadás 6 koroná bolti ára helyett 2 koroná 50 fillér kedvezményes árral rendelheti meg mindenki a „Kereskedelmi Vegyeszet” könyvkiadó-vallalatánál Újpest, Lőrinc-utca 24. Ugyanitt csekély havi részletfizetésre mindennemű könyvek megrendelhetők. Könyvárjegyzék ingyen és bérmentve.

Alegjobb szivarka hüvelyeket árusítja az Uránia szivarkakivitelű bizományi raktár Budapestben, Kertész-utca 35. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Titkos betegségek mindennemű impotentiát meg idős emberek ölt is meglepő sikerrel, alaposan gyógyít med. műv. Dr. Fabinyi v. kórházi orvos, specialista oly módszerrel, melyet sok ezer betegnél biztos eredménnyel alkalmazott számos évi kórházi gyakorlatában. Biztos siker folytatás honoriárium utólag is fizetendő Lovas utca 21. számú házban; kivántra gyógyászok. 10678 Lakás: Budapest, VII., Erzsébet-körnt 12. I. m. Befárat a lőposnék. Külön váróterem. Rendel: d. e. 9-ig, este 6-ig.

Arany-és ezüst eladás. Alkalmi nászajándékok 13 látos ezüst evőeszközök 12 szemleire 140 frt, 6 szemleire 66 frttól kezdve és följebb. Mindennemű finom ezüsttárgyak barok és francia stílusban. Arany raktár arany férfilánckból, masszív arany gyűrűk 6 frt 40 kr., arany fűzők 12 frt, arany női órák 9 frttól kezdve, 12 darab masszív evőeszköz 6 frt 50 kr. Veszünk zálogházi cédulákat. Képes árjegyzék bérmentve és ingyen. Grünberg Armin Béla örökösök Budapestben, Városház-ter 9., I. em. 23., új szám Váci-utca 30.

Köznepsztyály Felöltő --- 4 frt Ferenc József-kabát 4 frt Jaquet --- 3 frt Frák --- 5 frt Radnóth --- 2.50

Nadróberger Jakab, Kristóli-ter 2. 1-6 emelet.

Szálloda Felső-Magyarország nagyobb forgalmu kereskedelmi városában, a vasúti állomásnál szemben, mely egy év előtt újonnan felépítve a teljesen újonnan berendezve lett. All 5 vendégszoba, kávéhá, vendéglő stb. Itt, igen jó menüvel, csekély hirtelen levételekkel haláloset miatt strógen fundus in struktus 30.000 koronáért eladó. Az átvételhez készpénzben minimum 16.000 korona szükséges. Bírvalon Nemetz Gyula, üzlethelyes a fentel írodájában Budapest, József-körnt 22.

Szerkesztette: B. Virágh Géza. Gyönyörű díszmű 250 képpel. Előszóval ellátta: Rákosi Jenő. A legjelesebb írók cikkeivel és az összes színészek és színésznők önéletrajzával. Ara díszes vászonkötésben 5 frt. Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában József-körnt 18.

A Kötőművek bizonyult Kristóffy-féle „mód és módosított” gyöngyöknél, mely grammbotok, rossz ábrágyunk, és azokban szavaknak fölművelésével 16 tőpzer, naponta frissen készült, megrendelhető 20 és 30 filléres darabokban, 10 vagy 20 darab 1 postacsomag bérmentes szállítással Miller R-nél Arad Kárpólna-utca 28. Előszólok korosztályok és árcedényben részleteknek. 11413

3, 4, 5, 6 frt s feljebb, teljesen felszerelve (tokkal, vonóval és gyantával együtt) 7, 8, 9, 10 frt s feljebb. Hegedű iskolák 1 frt 50 król felf. 3 frt, valamint az összes iskolai és zenekari hangszerek, ugyszintén harmonikumok iskolai használatra a legjutányosabban szerzhethők be: Sternberg Armin és Testv. cs. és kir. udvari hangszergyár, BUDAPEST, Kerepesi-ut 36. szám. Külön zongoratermek Kossuth Lajos-u. 21., (Károly-körnt sarkán) Zenepalota. Képes árjegyzék ingyen, de megnevezendő, hív-miféle hangszerről kíván-tatik árjegyzék.

A magyar színművészet Szerkesztette: B. Virágh Géza. Gyönyörű díszmű 250 képpel. Előszóval ellátta: Rákosi Jenő. A legjelesebb írók cikkeivel és az összes színészek és színésznők önéletrajzával. Ara díszes vászonkötésben 5 frt. Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában József-körnt 18.

KIVALÓ ERŐSÍTŐSZER. Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld. SOMATOSE. husból készült és ennek anyanyagát tartalmazó, ízletes, könnyen oldódó albuminose készítmény a legkiválóbb erősítő szer. gyenge és a táplálkozásban elmaradott emberek, idős, melege és gyomortegyeknek, beteggyerekeknek, angol kórban szenvedő gyermekeknek, tüdőbetegek, nemkülönbön vas-Somatose alakjában a sápkórosoknak leghajányos orvosok által. Vas-Somatose nem egyéb más az vas-összetételű vasat, a melyen alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose. Somatose rendkívül jóeszt az étvágyat. Raktáron van az összes gyógyszer-tárakban és gyógyszerkereskedés-ekben.